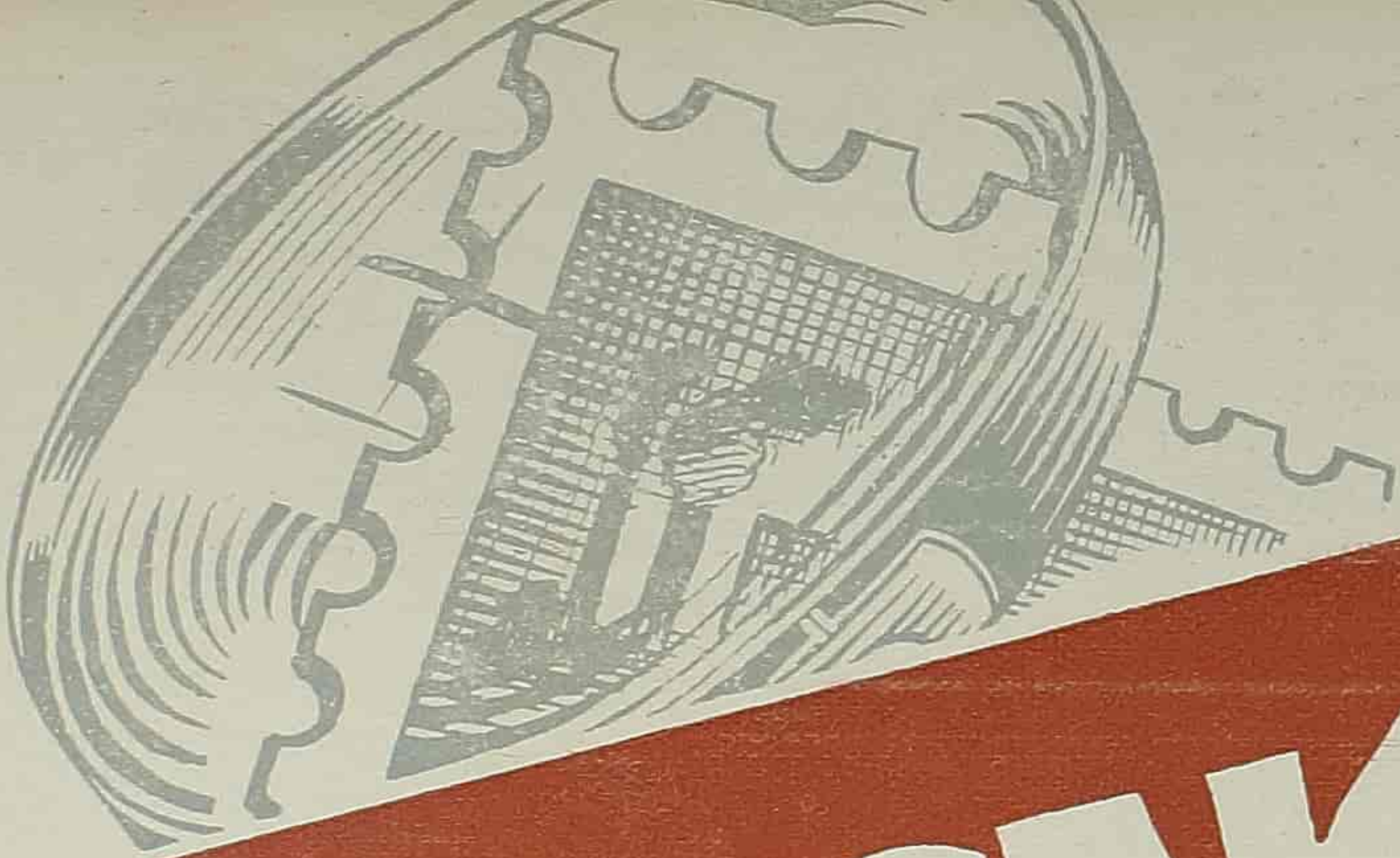
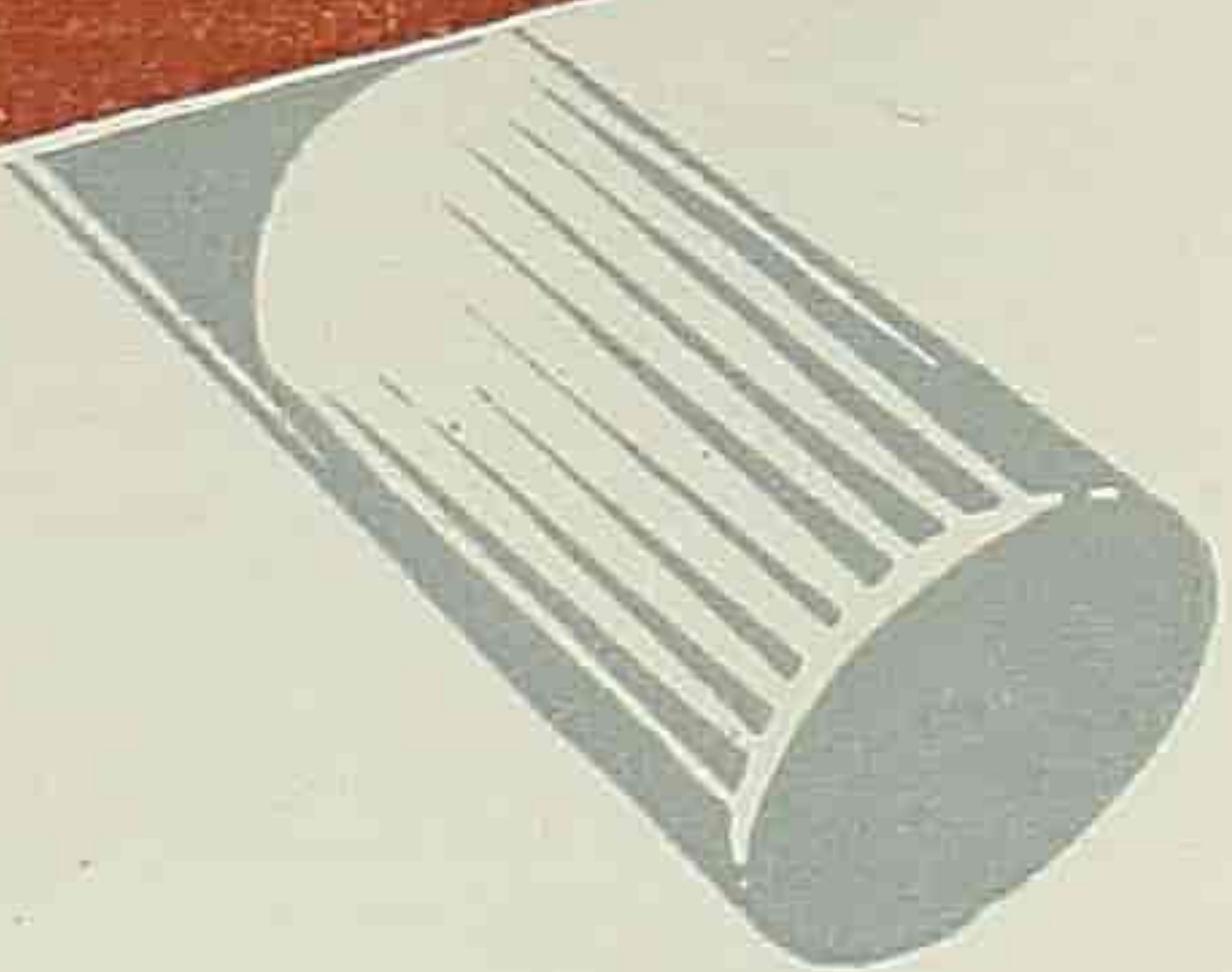

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ-БЕОГРАД

ГОДИНА IV

5

«ФИЛАТЕЛИСТА» ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уређује редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Синиша Остојић,
Јован Јојкић, инж. Мирко Вернер и Никола Павловић.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира 25. Тел. бр. 40-277.
Лист излази друге половине сваког месеца.

Све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:
Уредништво „Филателисте“ — Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

Рукописи се не враћају.

САДРЖАЈ:

Инж. Ж. М. Ђорђевић: ТИТО	— — — — —	110
М. Богдановић: МАРШАЛ ТИТО НА ПОШТАНСКИМ ВРЕДНОСНИЦАМА	— — — — —	112
С. Остојић: О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ (наставак)	— — — — —	114
УСПОСТАВЉАЊЕ ПОШТАНСКЕ СЛУЖБЕ У ЦРНОЈ ГОРИ I ПРВО ИЗДАЊЕ НЈЕНИХ МАРАКА (крај)	— — — — —	115
Инж. А. Петровић: СЕЛИНЕ СЛОБОДНЕ ТЕРИТОРИЈЕ ТРСТА ПОД ВОЈНОМ УПРАВОМ Ј. Н. А.	— — — — —	120
Инж. Р. Петровић: ПРОПАГАНДА ИЛИ ШПЕКУЛАЦИЈА	— — — — —	121
С. Манџељ: КРИТИКА 8 I 9 СВЕСКЕ »ПРИРУЧНИКА МАРКА ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЗЕ- МАЉА« (наставак)	— — — — —	122
И. Хараšliћ: САКУПЉАЊЕ МАРКА ПО МОТИВИМА ИЗ НАШИХ ИЗДАЊА	— — — — —	124
В. Јокић: ФЕРАРИ I НЈЕГОВА ЗБИРКА	— — — — —	126
КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ	— — — — —	127
НАШЕ МАРКЕ	— — — — —	128
ПРИГОДНИ ЖИГОВИ	— — — — —	130
ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА	— — — — —	131

«FILATELISTA» ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Comité de rédaction: ing Aleksandar J. Petrović, Siniša Ostojić, Jovan Jojkić,
ing Mirko Verner et Nikola Pavlović

Rédacteur en chef: Aleksandar J. Petrović, Vojvode Dragomira 25, Tel. 40-277.

La Revue paraît au cours de la seconde moitié de chaque mois.

Manuscrits, commandes, réclamations et tout se qui se rapporte à la Revue doit être envoyé
à l'adresse: Uredništvo »Filateliste«, Belgrade, Vojvode Dragomira 25.

Les manuscrits ne se renvoient pas.

SOMMAIRE

Ing. Ž. M. ĐORĐEVIĆ: TITO (110)
M. BOGDANOVIĆ: L'effigie du Maréchal Tito sur les valeurs postales (112) — S. OSTO-
JIĆ: Sur les timbres-poste serbes pour journaux /suite/ (114) — Etablissement du service
postal au Monténégro et la première émission de ses timbres-poste /fin/ (115) — Dr.
ST. MECGER: Horizons philatéliques /fin/ (118) — Ing. A. PETROVIĆ: Entiers-postaux du
Territoire Libre de Trieste sous le Gouvernement Militaire de l'Armée Yougoslave (120)
— Ing. R. PETROVIĆ: Propagande ou spéculation (121) — S. MANŽELEJ: Gritique à propos
des Cahiers Nos 8 et 9 du „Manuel des timbres-poste des Pays yougoslaves /suite/ (122)
— I. HARAŠLIĆ: Collectionnement des timbres-poste de nos émissions par motifs (124) —
V. JOKIĆ: Ferrari et sa collection (126) — A travers le monde philatélique (127) — Nos
timbres-poste (128) — Les oblitérations spéciales (130) — Nouvelles de l'union des phila-
télistes de Sérbie (131)

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА
И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог
броја дин.

30

ФИЛАТЕЛИСТА

Година четврта

м а ј 1952

5

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ • БЕОГРАД

МАРШАЛ ЈУГОСЛАВИЈЕ ЈОСИП БРОЗ ТИТО
1892 — 25 МАЈ — 1952

ТИТО

Народи Југославије, у својој прошлости, имали су, сваки понаособ, много великих људи — политичара, војсковођа, књижевника, уметника, научника и хероја. Али тек у Титу они, први пут у својој историји, имају човека који је једнако велик за све њих, подједнако вољен од свих — и Срба, и Хрвата, и Словенаца, и Македонаца, и Црногораца...

Тито је човек који је ујединио — први пут у историји — све наше народе, и то у једном тешком рату за опстанак и за светлију будућност.

У Титовој личности завршавају се столетне тежње наших народа за јединством и братством, у њој се сједињују све племените идеје највећих духова наше прошлости, с Титом почиње и нова епоха наших народа — епоха заједничког живота у братству и равноправности...

Ове историске речи, које је друг Ђилас написао маја месеца 1944 године у пламену нашег Народно-ослободилачког рата и Народне Револуције на основу револуционарног пута који је друг Тито дотле преваљивао — не само да су друга Тита јасно оцртале као највећег и најзаслужнијег сина свих наших народа кроз читаву њихову историју, него су и наговестиле да „с Титом почиње и нова епоха наших народа — епоха заједничког живота и братства и равноправности“.

И ево, после осам година великих збивања од светског историског значаја на тлу наше отаџбине, и ове врло значајне историске речи проткане непобитном истином и предвиђањем које се обистинили постале су недовољне да данас у потпуности и свестрано осветле велику и снажну историску фигуру друга Тита и место које је он заузео у нашој социјалистичкој стварности и у међународном збивању; постале су недовољне да искажу сав онај огроман углед, популарност, оданост и љубав коју друг Тито ужива у земљи и у читавом демократском свету.

Крупна, историска, револуционарна дела, која је друг Тито остварио, и остварује, на тлу наше отаџбине, од 1937 год. до данас, а нарочито она од светско-историског значаја издигла су га на ниво највећег револуционара практичара и теоретичара на-

уке марксизма-лењинизма у свету; издигла су га на ниво највећег и најдоследнијег борника прогреса, слободе, равноправности међу народима и државама и мира у читавом свету.

И не само то, него још из времена нашег славног Народно-ослободилачког рата и Народне Револуције лик друга Тита, руководиоца наше Револуције лебди на заставама милиона поробљених и потлачених широм земљине кугле. Пут који је друг Тито осветлио читавом напредном човечанству жарком светлошћу наше Партије из периода револуционарних сукоба 1937—1941 године, из периода нашег Народно-ослободилачког рата и Народне Револуције — из периода обнове и изградње социјализма новим путевима је пут који су по завршетку Другог светског рата користили милиони и милиони у свету у борби за слободу и власт радног народа и који су на неким значајним тачкама земљине кугле остварили крупне успехе.

Данас заставу социјализма високо и чврсто држи у својим рукама друг Тито.

Под руководством друга Тита јединствена, монолитна и кроз Револуцију и изградњу социјализма прекаљена Комунистичка партија Југославије је данас савест читавог напредног човечанства.

Велики је број револуционарних дела, од историског и светско-историског значаја, која су остварена под руководством друга Тита. О свима њима, због њиховог великог значаја који имају било за наше народе, било за читаво напредно човечанство, — треба писати посебне књиге и студије. Но, макар и само хронолошки побројана она могу у многome да осветле лик друга Тита са свију страна и истакну његове огромне зaslуге и за наше народе и за човечанство.

Од слабе, нејединствене, неучвршћене и организационо и идеолошки несређене КПЈ друг Тито је, доласком на чело КПЈ, убрзо створио, изградио револуционарну марксистичку Партију, која је у најсудбоносијем времену за нашу земљу повела наше народе у борбу против фашистичких окупатора и домаћих издајника.

У моменту напада Немачке и њених сателита на нашу земљу, у Југославији је о-

стала са нашим народима да дели зло и добро у најсудбоноснијем моменту једино КПЈ на челу са другом Титом; остала је револуционарна Партија, авангарда радничке класе и милионских маса Југославије са својим херојским руководством; остала је Партија јединствена, монолитна, са огромним револуционарним искуством; остало је читаво руководство КПЈ наоружано овим искуством и науком марксизма-лењинизма; остала је Партија, која је до рата Немачке против наше земље провела наше трудбенике кроз разне револуционарне окршаје у бившој Југославији, припремила их за судбоносне дане и привезала их чврсто за себе уживајући пуни ауторитет једине политичке снаге способне да поведе наше народе на обрачун са окупаторима и домаћим издајницима.

Друг Тито је био тај, који је 1941 године, у време када су фашистичке, окупаторске и квинслишке банде огњем и мачем крстариле Европом и нашом земљом — правилно оценио политичку ситуацију и генијално изабрао прави моменат за оружани устанак и са чела Партије, коју је он изградио, позвао наше народе у крваву борбу против окупатора и домаћих издајника.

Друг Тито је био у II светском рату руководилац јединог у Европи, нашег Народно-ослободилачког рата и наше Народне Револуције. Друг Тито је био онај велики стратег, војсковођа и политичар под чијим су руководством и наша Партија, и наша Армија и наши народи огромно задужили читаво напредно човечанство борећи се четири године са пушком у руци против фашизма.

Друг Тито је творац наше револуционарне, херојске Армије, чувара наше независности и мира на нашим границама и у свету.

Под руководством друга Тита наши су народи победили фашистичке окупаторе и домаће издајнике, ослободили нашу отаџбину и довели радничку класу на власт.

Под руководством друга Тита — створен је народни фронт — општенародна политичка организација која је у току Н. О. борбе а и послератног периода одиграла а и сада игра огромну политичку улогу у нашој земљи.

Друг Тито је творац наше социјалистичке државе.

Под његовим руководством наши су народи за непуне две године успешно извршили обнову порушеног у рату и прешли брзо на изградњу социјализма.

Благодарећи далековидости и хероизму друга Тита наша Партија и наши народи су се јединствени бескомпромисно супротставили хегемонизму руководства СКП (б), кобној политици информбироа и информбироовских партија, као и империјализму и

агресивности владе СССР-а и влада источно европских сателитских земаља. У овој борби друг Тито је будни и највећи и први чувар независности и слободе наше земље. Он је највећи поборник, и речима и делом, очувања мира како на нашим границама тако и у читавом свету. И упркос злочиначкој информбировској економској блокади наше земље са Истока и сталном звецкању оружјем од стране њихових армија дуж наших граница, и упркос иредентистичким фашистичко-информбироовским провокацијама на Западу наше земље — друг Тито смело и храбро и данас води нашу социјалистичку заједницу и надаље у још бољу и сретнију будућност.

Први пут у свету на тлу наше социјалистичке отаџбине, заслугом друга Тита, формиран су раднички савети и предузећа предата на управљање непосредним произвођачима; први пут на тлу наше земље држава почиње у пракси да одумире. Стварањем већа произвођача, реорганизацијом врховне државне управе, децентрализацијом управљања и преношењем свих послова на најниже органе народне власти, омогућује се стварно учешће широког броја грађана наше земље у управљању државом и народним пословима, а тиме и све више јача и проширује се социјалистичка демократија. Све ово у корену уништава бирократизам, развија до сада невиђену иницијативу и ослобађа велике снаге трудбеника за остварење крупних, гигантских дела. Резултате који су наши народи и до сада, за релативно кратак период, постигли идући у изградњу социјализма овим новим путем од светско-историског значаја су, јер су већ сада од огромне политичке користи за правилан развитак међународног радничког покрета у свету.

Због свега напред реченог; због свега онога што је друг Тито учинио у току нашег великог Народно-Ослободилачког рата за ствар не само наших народа него и за ствар читавог човечанства; због бескомпромисне борбе коју води против информбироа; због доследне борбе коју води против сваке агресије и притиска; због упорне и осведочене, речју и делом борбе за мир у свету; због огромног доприноса међународном радничком покрету у свету, а у самој марксистичкој науци изградњом социјализма новим путем — друг Тито је не само највећи син наших народа кроз читаву њихову историју, него је друг Тито данас најпопуларнији човек данашњице у читавом напредном, демократском свету.

Ето, због свега овога друг Тито у читавој нашој Партији и код читавог нашег народа и као велики стратег, и политичар, и војсковођа, и учитељ, и вођ, и идеолог ужива огромну, неограничену љубав, поверење и оданост; и због свега овога је читав наш народ до сада сваке године 25 ма-

ја спонтано са другом Титом, славно његов рођендан.

Због свега овога су код нас Тито, Партија и народ једно.

Због свега овога се из милиона грла нашим улицама, ових дана, непрекидно, громко, полетно, патриотски и јединствено као из једног грла орило и ори: „Тито—Партија, ако затреба сви смо Армија”!

И ево, на срећу наших народа и читавог напредног човечанства, овога 25 маја у ситуацији када наша земља, под руководством наше херојске Партије на челу са другом Титом, улаже све своје снаге не само за очување и учвршћење мира на нашим границама и у читавом свету, него и за победоносно окончање кључних објеката Првог Петогодишњег плана; за даљу из-

градњу социјализма у нашој земљи; за јачање одбранбене способности наше Армије и наших народа; за јачање и очување суверенитета и независности наше земље, које покушавају да угрозе како информбироовске владе и партије путем злочиначке економске блокаде и непрестаним звецкањем оружјем дуж наших граница, тако и повампирени талијански иредентисти — наша Партија, наши народи, читава наша земља, сви ми најрадосније, најтоплије јединствени прослављамо Шездесетогодишњицу рођења Маршала Тита и желимо другу Титу да нам живи још дуго и дуго година и да као до сада, ствара крупна, револуционарна дела за срећу и још лепшу будућност и наших народа и читавог напредног човечанства.

М. БОГДАНОВИЋ

Маршал Тито на поштанским вредносницама

— Из збирке „Наши велики људи” —

Маршал Југославије Јосиф Броз Тито овековечен је својим ликом у свима генералним збиркама, — како марака, тако и целина; његове се слике виде на маркама, на дописницама и на ковертама за унутрашњи саобраћај.

А. — НА МАРКАМА.

Слика Маршала Тита први пут се појавила на првом редовном издању франкомарака Демократске Федеративне Југославије 20 фебруара 1945. У тој серији издате су 4 марке: од 5, 10, 25 и 30 дин. (у окупационим динарима), које су пуштане у тецај, како је која вредност била готова, — између 20. II. и 5. IV. Сlike су израђене према фотомонтажи Ђ. Андрејевића Куна, акад. сликара из Београда у дубоком тиску у државној маркарници у Београду. На слици је с десне стране попрсје Маршала Тита, а са леве орден „Народног хероја”.

Између 14. V. и 19. IX. исте године издато је друго издање франкомарака за редовне поштанске потребе са истим сликама као код првог издања састојало се из 8 вредности: 0,25, 0,50, 1.—, 2.—, 4.—, 6.—, 9.— и 20.— дин. (у федералним динарима).

У трећем редовном издању од 9. X. 1945 „с партизанским мотивима” издате су 2 вредности са Маршаловом сликом: 9. X. од 2.— дин. и 17. X. од 4.— дин. Цртеж за ове марке је израдио Вељко А. Кун, графичар из Београда. Израда у књиготиску у Др-

жавној маркарници, односно, доцније, у Заводу за израду новчаница.

Сва су ова издања имала натписе у кирилици и латиници „ДЕМОКРАТСКА ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА”.

У 1949 години издато је провизорно издање са новим називом државе „Ф Н Р ЈУГОСЛАВИЈА”. За израду тог провизорног издања употребљене су марке из трећег редовног издања „са партизанским мотивима”. Међу маркама употребљеним за ово издање налази се и марка од 2 дин. са Титовим попрсјем, — са црним претиском „Ф Н Р ЈУГОСЛАВИЈА” преко ранијег назива. Кад је ових марака понестало, отштампано је ново издање са истом сликом и са истим претиском, али у промењеној боји слике — смарагдно-зеленој наместо црвене. Обе ове марке израђене су у Заводу за израду новчаница у Београду.

За 1 мај 1950 издата је једна од најлепших серија југословенских марака, са сликом Маршала Тита, по цртежу и гравури Танасија Крњајића, гравера из Београда. Серија се састоји из 4 марке: од 3, 5, 10 и 12 дин. Израђене су у бакротиску у Заводу за израду новчаница.

За прославу „Дана армије” 22. XII. 1951. издата је једна марка за ваздушну пошту од 150.— дин. са ликом Маршала Тита у походној униформи и са објектима индустријске изградње и наоружања. Израђена по цртежу Сретена Грујића, графичара из Бео-

града, у дубокој штампи, у Заводу за израду новчаница.

На дан 25 маја пустиће се у течај серија пригодних поштанских марка поводом прославе 60-годишњице Маршала Тита, са његовим сликама: од 15, 28 и 50 динара.

Б. — НА ДОПИСНИЦАМА.

У исто време, кад је било пуштено у течај прво редовно издање франко-марака, биле су пуштене и дописне карте са сликом Маршала Тита, у униформи са капом на глави, у зеленој штампи; вредност 5 дин. (у окупационим динарима). Издате су 2 карте: а) за Србију, Хрватску, Словенију, Црну Гору и Босну и Херцеговину, са натписом „Дописна карта — *Dopisnica*“; пуштена у течај 2. III. 1945.; — б) за Македонију, са натписом „Поштанска карта — *Dopisnica*“; пуштена у течај 19. IV. 1945.

После извршене замене новца издате су, ове дописне карте са истом сликом, текстом и бојом као код првог издања, само са промењеном вредношћу на 2 дин. Опет су издате 2 карте: а) за све остале републике сем Македоније и б) за Македонију.

20. V. 1945 пуштене су у течај опет 2 карте са истом Маршаловом сликом, текстом и бојом, само са сниженом продајном ценом на 1 дин. Издате су, као и код ранијих: а) за све остале републике сем Македоније и б) за Македонију.

У почетку 1946 године пуштено је у течај ново издање дописних карата са истом сликом и бојом, са вредношћу 1.50 дин.: а) за Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину, са именом државе најпре у ћирици, па у латиници и са „Дописница — *Dopisnica*“; у течају од 19. II. 1946.; в) за Словенију, са именом државе у латиници „*Federativna Ljudska Republica Jugoslavija*“ и само „*Dopisnica*“. Ознака новчане вредности само у латиници; у течају од 21. II. 1946.; — за Македонију, са именом државе у ћирици и „Поштанска картичка“; са ознаком новчане вредности само ћирицом; у течају од 22. II. 1946.

24. IV. 1946. издате су дописнице за иностранство, са сликом Маршала Тита као код претходних, у црвеној боји, цена 3 дин., са текстом: а) за Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину, са натписом српским — у ћирици и француским; — б) за Хрватску, са натписима хрватским — у латиници и француским; в) за Словенију, са текстом на словеначком и француском; — г) за Македонију, са текстом на македонском — у ћирици и на француском.

30. XII. 1946 издате су две провизорне дописне карте са сликом Маршала Тита, израђене од ранијих дописних карата, са претиском нове вредности за Србију, Црну Гору и Босну и Херцеговину од 1 дин. — б) на карти за Македонију од 5 дин. (окупационих).

1. — 8. IV. 1948 употребљаване су раније издате дописне карте од 1.50 дин. са Титовом сликом за пропаганду борбе против туберкулозе. На картама издатим у почетку 1946 г. отштампана су на сва четири југословенска језика две различне пароле; укупно је издато 8 разних дописница.

1. X. 1948 издате су нове дописнице са истом Маршаловом сликом, опет на сва четири југословенска језика, са промењеном ценом на 2 дин. Дакле, издате су 4 карте.

1. X. 1949 издата је једна дописница са новом сликом Маршала Тита у цивилу без капе, за јединствену употребу у свим републикама, са текстом српско-хрватским, словеначким, македонским и француским; цена 2 дин. Штампа у плавој боји. — За време одржавања II конгреса синдиката п. т. т. службеника, 13.—15. X. 1949, на овој карти је била отштампана, на адресној страни у горњем левом углу, конгресна значка.

У исто време пуштена је у течај још једна карта са истим текстом и ценом као код претходне, али са старом Маршаловом сликом у униформи са капом; у плавој боји.

У мају 1950 издата је дописница са измењеном сликом Маршала Тита у цивилу, са оквиром од двојних правих линија, а са текстом и бојом истом као код претходних. Од ове карте су израђиване разне пригодне карте: а) 1. — 8. XI. 1950 у Љубљани су издате дописнице са пропагандним упутом, у црној или смеђој боји, на празном простору на адресној страни, за правилно адресовање писама. — б) У спомен прославе десетогодишњице „Ослободилне fronte“ исте дописнице су издате са једним пригодним цртежом у горњем левом углу празног простора на адресној страни у црвеној боји. — в) 4. — 11. X. 1951, за време „Недеље поште у Македонији“ у Скопљу је била у течају са отштампаним пригодним текстом на левом празном простору адресне стране. — г) У марту 1952 у Љубљани су издате ове дописнице са сликом Комуналне банке и пропагандним натписом о улагању новца у ту банку.

В. — НА КОВЕРТАМА ЗА УНУТРАШЊИ САОБРАЋАЈ

У октобру 1948 издате су ове коверте са сликом Маршала Тита у вредносној ознаци, у црвеној боји, величина слике $19\frac{1}{2} \times 35$ мм., са текстом: а) у латиници, б) српским у ћирици, а ова још и са паролом о штедњи; в) хрватским; г) словеначким; д) македонским.

У јуну 1950 појавиле су се коверте са Маршаловом сликом у вредносној ознаци величине $19\frac{1}{2} \times 27\frac{1}{2}$ мм.: 1) са текстом: а) у ћирици и б) у латиници; — 2) само са вредносном ознаком, а без икаквог текста; — ове су коверте издате и са претиском „SAMO ZA / SLUŽBENU / UPOTREBU“.

а) На маркама

15. VUJ. 1949. у привременом издању израђеном од франко-марака Југославије „с партизанским мотивима“, издате су и 2 марке са сликом Маршала Тита: од 2 дин. црвена и од 4 дин. ултрамаринска, са претиском STT — VUJA.

Од 27. XI. 1947 до данас издато је 9 разних дописница, израђених од дописних карата Југославије са Титовом сликом, са разним претисцима. О овим дописницама види чланке Бранислава Новаковића у броју 12 из 1951. г. и Александра Петровића у овом броју.

Синиша Остојић

О српским маркама за новине

(Наставак са 86 стране)

Технички, по изгледу, и непрецизној изради ово издање може се, и то само до некле, упоредити са првим српским маркама за новине од 1/13 маја 1866. Само, док за слабу израду првих српских поштанских марака постоји и оправдање, пошто су то биле прве марке штампане у Србији, када се није имало искуства и потребних техничких уређаја за обављање ових послова. Међутим, за марке издања из 1896 године ови разлози не могу се узети за оправдање, јер је од првог штампања поштанских марака било прошло равно 30 година, за које се време, свакако, стекло извесно искуство, формирао укус и смисао за лепоту и пажњу око израде марака, а нешто су се и технички уређаји у Државној штампарији модернизовали и усавршили.

Немамо никаквих званичних података о томе, али сва је прилика да су марке од 1 паре опекасте боје, у међувремену од почетка 1896 до средине 1898 г. биле штампане два пута. Наиме, ове марке, прво штампане, јасније су и мање замрљане од оних касније штампаних. То је утврђено помоћу датума са поштанских жигова из тога доба. Друго штампање у опекастој боји не разликује се од првог ни по чему, само је боја марака више разводњена и ради тога постала још ружнија, док клишеји показују нешто већу истрошеност, тако да се на појединим примерцима у опште не види краљев лик, тако да овални медаљон представља само обојену замрљану површину. Тај ружан изглед марака свакако је и натерао ондашњу српску поштанску управу

Марке од 1 паре првог штампања пуштене су у употребу 1/13 марта 1896. О томе је у „Српским Новинама“ бр. 42 од 24. II. исте године, била изашла службена објава, у којој се, између осталог, јавља „кореспондујућој публици“ да ће се, по одлуци министра Народне привреде, под којим су онда постојале поште у Србији, отштампати поштанске марке од 1 паре и пустити у саобраћај 1 марта 1896.

да се позабави питањем израде нових клишеја за вредност од 1 паре. И, доиста, крајем 1898 г., пошто су биле отштампане и пуштене у употребу и нове франко марке од 5 пара, не више на специјалном, протканом црвеним свиленим влакнима, већ на обичном папиру средње дебљине, — почеле су се употребљавати и марке од 1 паре израђене са нових клишеја, и у нешто измењеној боји. Нацрт и остало потпуно су

истоветни као и код марака штампаних 1896 г. До душе клишеји су нешто боље израђени, те су краљев лик, ловорове границе и други украси дошли више до изражаја код ових нових клишеја, поред осталог, највише су ретуширане бројке „1“, ознака фактурне вредности, које су сада много изразитије, са оштрим ивицама. Али и код ових марака, као и код претходног штампања, постоје примерци код којих бројке „1“ нису подједнаке: код неких је лева бројка пунија, код других десна, и обратно. Налазимо и на такве марке код којих су обе бројке пуније него код осталих.

Боја ових марака је по Дероку црвено-мрка, или боја рђе. Иверов каталог за оба штампања има исту ознаку боје: смеђе наранџаста. Код Цумштајна марке другог штампања означене су као смеђе-рђасте, — боје рђе; Гибон, као и Ивер, за оба штампања вели да су марке тупо-црвене боје. Михелов каталог, за марке другог штампања наводи да су црвено-смеђе боје, а код наших, пре и за време рата изашлих каталога, боја је означена као црвено-мрка или црвено-смеђа. Каталог „Југофилателије“ за 1950 и ову годину, марке другог штампања означава као црвено-смеђе.

Као што видимо и овде има размимоилажења у називима боја ових марака, али нешто мање него ли код оних штампаних 1896 г. Наравно да, слично као и код марака првог штампања, и овде постоје многе нијансе од бледо до тамно црвено-смеђе боје. Али, у сваком случају, боје марака другог штампања изразитије су и лепше. Мешавина веће количине смеђе, у место црвене боје, како је било урађено приликом штампања марака 1896 г., допринела је да се, овога пута, добила одређенија и пријатнија боја.

За штампање марака друге накладе употребљен је исти папир на коме су биле првобитно израђене марке од 1 паре 1896 године. Самим тим и овде постоје неујед-

начености у квалитету и пуноћи папира. Тако постоје примерци на белом и пунијем и жућкасто-белом и нешто тањем папиру. Што се тиче начина штампања, гумирања и зупчања, оно је готово истоветно као и код марака које припадају првој наклади.

Марке од 1 паре биле су намењене за наплату таксе за новине и часописе. Али, у недостатку других, оне су, додуше ређе, али ипак употребљаване и за франкирање писама и дописних карата. И то не само на појединим мањим поштама. Доносимо фотографију једне дописнице са жигом београдске поште, на којој су налепљене пет марке од 1 паре другог штампања, од 1896 г.

Као и код других, и код ових марака постоје разни специјалитети и особености. Тако, постоје примерци двогубо, или само делимично зупчани.

На већ више пута поменутој аукцији Е. Лудер-Еделман, продавао се пар марака од 1 паре првог штампања (од 1896 г.), који је са доње водоравне стране остао незупчан, као и пар истих марака потпуно незупчан. Када знамо да су се на овој аукцији продавале најређе српске поштанске марке и њихови специјалитети, какви се ретко виђају, од којих за неке нисмо ни знали да постоје, продаја само два пара марака од 1 паре опекасте боје, најречи тије говори да су већ онда марке делимично или потпуно незупчане доиста биле врло ретке. Познате су нам незупчане марке оба штампања које, свакако, потичу од недовршених табака, дакле макулатуре, коју су непријатељски војници, са другим материјалом, однели из српског поштанског музеја за време првог светског рата, 1914—1918 г., и тако касније доспеле у трговине и међу филателисте. Не може се категорично тврдити, али сва је прилика да су и ова два пара марака од 1 паре продавани на поменутој аукцији, некада припадали српском поштанском музеју.

(наставиће се)

Успостављање поштанске службе у Црној Гори и прво издање њених марака

ПОШТЕ И ПОШТАНСКИ ЖИГОВИ

(Наставак са 89 стране)

Године 1907 С. Ј. Philipps је објавио листу од петнаест пошта сматрајући да су ове биле отворене 1 маја 1874, кога је датума установљена поштанска служба у Црној Гори. Године 1908 Хуго Хартман дао је исту листу пошта:

Андријевица
Цетиње

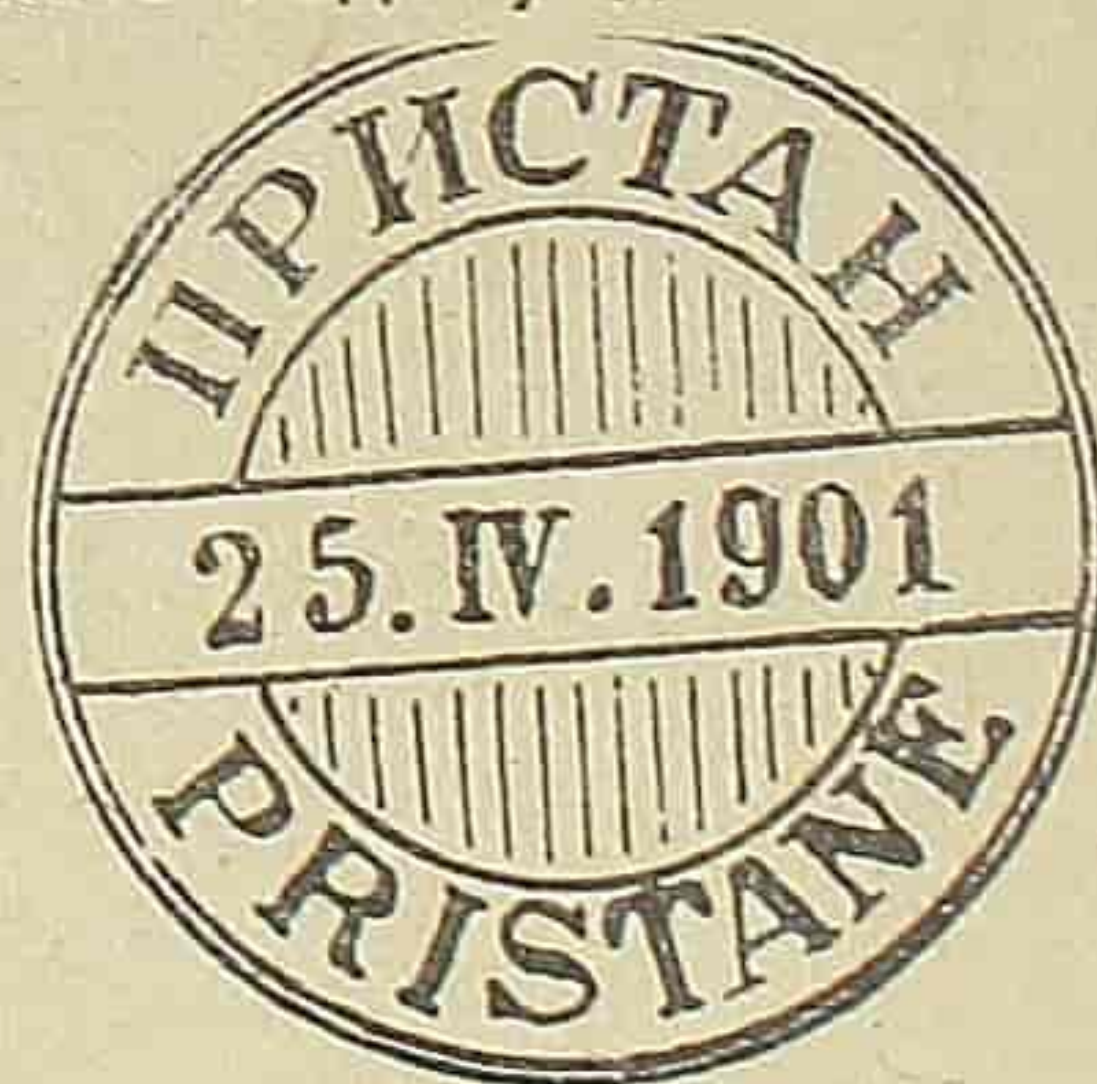
Бар
Шавник
Даниловград
Грахово
Колашин
Никшић
Његуши
Подгорица

Пристан
Риека
Улцињ
Велимје
Вирпазар

Међутим, и летимично испитивање одмах показује да се не ради о листи пошта, које су постојале у 1874 години. Ради се о списку доцнијег датума, вероватно бар двадесет година после 1874 године. Ово произлази из чињенице, што су се неке од ових пошта налазиле на територији, која није припадала Црној Гори 1874 године, већ јој је припојена тек 1878 и 1880. Тачност Филипсове листе утолико више долази у питање, што је, са изузетком Цетиња, немогућно показати ни један једини аутентичан жиг кога другог града, ранији од 1879 године.

Према званичним архивима заиста је ван сваке сумње да је само једна једина пошта — Цетиње — била отворена, и, да се користио само поштански пут између Цетиња и Котора у време успостављања поштанске службе у Црној Гори. Чињеница, да су једино жигови за пошту Цетиње били израђени и испоручени пре 1 маја 1874 године, само поткрепљују ово што смо ка-

за њим, пуне неизвесности у погледу будућности земље, задржале развој поштанске службе. Нема трага, у званичним архивима, да су израђени други жигови за Црну Гору, а оно мало материјала у маркама са аутентичним жиговима, или неколико познатих омота из времена пре 1879 године, не приказују друге жигове сем ова два — са Цетиња — које смо описали. Тек 1879 године налазимо прве жигове других места. Марке I групе пружају најсигурније информације по овом предмету, јер није било преосталих залиха, и, према томе, ни могућности за кривотворено жигосање или антидатирање. Жигове ових нових пошта је, без сумње, такође гравирао Теодор Бурк. Они личе на два округла жига поште Цетиње, али су већи, у почетку $22\frac{1}{2}$ мм, а доцније $23\frac{1}{2}$ мм у пречнику. И за Цетиње је испоручено неколико ових већих жигова. Улцињ је имао сличан жиг, али са римском цифром за означавање месеца. Жигови су били снабдевени променљивим цифрама за године, што је, углавном, било довољно за три следеће године; по истеку овога времена, година је отстрањена или је поштански службеник окретао жиг тако да је заменио годину дебелом цртом правоу-

зали. 1 фебруара 1873 бечки гравер Теодор Бурк, који је израђивао све аустријске поштанске жигове почев од 1861 године, испоручио је три поштанска жига за пошту Цетиње. Реч је о два мала једнокружна жига од $20\frac{1}{2}$ мм у пречнику, са натписом ЦЕТИЊЕ ћирилицом и датумом (дан, месец и година). Трећи жиг са натписом у ћирилици ЦЕТИЊЕ од $7\frac{1}{2}$ мм висине у једном правом реду био је намењен за унутрашњу употребу и није служио за жигосање марка на писмима. У време предаје опреме и материјала Црногорској поштанској Управи, новембра 1873, предата су и ова три жига који су били у употреби код поште Цетиње после њеног отварања. Округли жигови су, дакле, били испоручени са потпуним датумом, али су се од цифара могле направити само године 1874, 1875 и 1876. Почев од 1877 године изостављена је ознака године, вероватно због тога што није било могућности да се цифре замене, те се после тог времена служило са два жига, који су имали само дан и месец.

Ми смо уверени да је Цетиње кроз више година била једина пошта, која је вршила службу. Изгледа да су рат 1876 и године

гаоног облика у боји. После 1886, па све скоро до 1892 налазимо округле жигове, искључиво без године или са оваквом дебелом цртом на место године, јер, очевидно, управници пошта нису могли у то време да добију цифре за замену година. На маркама I групе, које су биле у употреби често у исто време као и оне из II групе, до 1885 године, нашли смо жигове градова БАР, НИКШИЋ, ПОДГОРИЦА, РИЕКА и УЛЦИЊ. Са изузетком РИЕКЕ сви ови градови су били на ново-задобивеној територији и имали су боље развијену трговину од оних на старој територији. Ове поште нису могле да отпочну рад пре 1879 или 1880, или раније. У II групи нашли смо само три друга поштанска жига градова ДАНИЛОГРАД, КОЛАШИН и ВИРПАЗАР, од којих је други припадао новозадобивеној територији; уз то три друга града срећу се у III и IV групи, и то ШАВНИК, ГРАХОВО и ЊЕГУШИ. Може бити да ова листа није потпуна. Вероватно је да би се и остале вароши, које помиње Филипс (Андријевица, Пристан и Велимје) могле наћи међу жиговима стављеним на марке првог цртежа. Али нема никакве сумње да, сем Цетиња,

све остале поште Црне Горе нису отворене пре 1879 године, неке међу њима вероватно неколико година доцније. Године 1908 било је у Црној Гори само 18 пошта, што показује спор развој поштанске службе.

У главном је стављен поштански жиг у црној боји, али су такође познати плави жигови неких градова, специјално Бара и Никшића; у Улцињу су се служили неко време плавом и љубичастом бојом. Понекад се могу наћи писма, на којима су се употребљавали жигови бродова, специјално аустријског порекла. Почев од 1888 године наилази се доста често на округле жигове бродова Аустријског Лојда, са натписом „LLOYD AUSTRO-UNGARICO“ и, после 1891, „LLOYD AUSTRIACO“, обе врсте са нумерисањем римским цифрама доле.

До краја 19 века Црна Гора је ишла за примером Аустрије у погледу поштанских жигова. Све је жигове гравирао Теодор Бурк и сви су одговарали типовима аустријских жигова, сем слова ћирилице за имена градова. Црна Гора је начинила први пут изузетак око 1900 године, почињући да иде примером Србије у избору новог типа поштанског жига. Уведени су у употребу скоро у свима поштама за време последњих година употреба марака првог цртежа, двојезични жигови, са двоструким кругом — слични онима којима су се служили у Србији почев од 1894 године. Ови нови жигови се налазе само на новим вредностима из 1894 године и на маркама с промењеним бојама из 1898 године. Српско име града, написано ћирилицом, налази се сада горе, а латиницом и у француској верзији доле, док се у средини налази датум између две црте у виду мостића.

Проучавање поштанских жигова Црне Горе је компликовано због тога што је, почев од 1890 године, — као што смо видели напред — велики број марака поништен на захтев, делом антидатираним жиговима. Осим тога, када су преостале залихе марака првог цртежа биле продате једном трговцу, купац је такође добио и различите старе жигове повучене из употребе, којима се обилато послужио у стављању антидатираних жигова на преостале залихе. Употребљавало се више једнокружних жигова ЦЕТИЊЕ, (20¹/₂ мм и 23¹/₂ мм) и један једнокружни жиг РИЕКА (23¹/₂ мм). Никад нисмо наишли на оваква антидатирана жигосања на маркама I групе и првих штампања II групе, док су честа на маркама III и IV групе, на доцнијим штампањима II групе и на спомен-издању из 1893 године. Простосрдечност неких писаца изгледа да је била изненађена овим антидатираним жиговима. Ослањајући се у својим истраживањима на датуме ових жигова, они су долазили до погрешних закључака о датумима издања различитих штампања и особености. Треба сматрати као ку-

риозитет, чак реткост, примерке исправно прошле кроз пошту, извесна штампања, нарочито високих вредности издања 1894 године. Ове марке употребљене на трговачкој кореспонденцији могу да се класирају као „реткости на коверти; с друге стране, оне су много чешће на поштанским упутницама или спроводницама за пакете. Постоји такође добар број кривотворених поштанских жигова, с намером да имитирају округле жигове са Цетиња, али их је лако разликовати од аутентичних.

СТРАНЕ ПОШТЕ

Страних пошта, заиста, није било на територији Црне Горе. Врло јако изражено национално осећање народа не би трпело установе ове врсте. Али, када су 1878 године од Турака задобивене територије, радила је једна аустријска пошта на овом подручју, или тачно, у луци Бар. Ова пошта је била отворена 1855 године. Њен функционер је био лучки агент Аустријског Лојда и вршио је две функције: посредника и управника поште. Редовним линијама бродова Аустријског Лојда ова пошта је била везана са спољним светом. Сем поште становника из места, преко ове поште је ишла прилично велика пошта за и из Скадра, турског центра за унутрашњу трговину на Скадарском језеру а такође, може се рећи, незнатна пошта за и из других градова са територије турске и црногорске, пошта коју су повремено преносили путници, са изузетком поште за и из Скадра, која је одржавана редовним гласницима. Када су Бар заузели Црногорци, 1876 г., аустријска пошта наславила је са радом до 1878 г., када је ова територија била коначно прикључена Црној Гори. Крајем 1878 г. аустријска пошта је била затворена, пошто црногорске власти нису дозвољавале да она даље постоји. Међутим, мало доцније, указала се потреба да се ради с поштом за и из Скадра, и, 1879 године, отворена је у малој луци Сан Ђовани ди Медова (San Giovanni di Medua), која се налазила с друге стране црногорске границе у турској провинцији Албанији, аустријска пошта која је такође радила са локалном агенцијом Аустријског Лојда. Да би се сачувала спољашња форма и да би се оставио утисак да је аустријска поштанска служба одржана у Црној Гори — после скоро насилног затварања поште у Бару — ова нова пошта добила је званично име Dulcigno — San Giovanni di Medua. У то време Улцињ је био мала лука на црногорској територији, с друге стране границе, преко пута Сан Ђовани ди Медова, и изгледа да је имао, бар за неко време, филијалу једне аустријске поште. Црна Гора је опет уложила протест против овог маневра и, после кратког времена, изгледа да је престала свака аустријска поштанска активност на црногорској те-

риторији. Име Dulcigno је уклоњено и пошта се звала, после тога, само San Giovanni di Medua. Ова пошта је била везана са спољним светом редовним линијама Аустријског Лојда и одржала се све до 1915 године, када је италијанска окупација Албаније наметнула њено затварање.

За 23 године свога рада, пошта Бар се служила само једним једнокружним жигом АНТИВАРИ са датумом (само дан и месец), а боје црне и плаве. Налазимо га до 1864 г. на омнима из периода који претходи издавању марака, затим на аустријским издањима из 1863 г. (са зупчањем 14 и $9\frac{1}{2}$) и 1867 (штампање грубо и фино), све у солдима. — Сан Ђовани ди Медова добио је најпре жиг са једним кругом са натписом Dulcigno горе и San Giovanni di Medua доле, са датумом (дан, месец и година) у црној боји, и годинама 1879, 1880 и 1881. Почетком 1881 године уведен је један нови жиг такође једнокружан, са датумом (дан, месец и година), као и са натписом SAN GIOVANNI горе и DI MEDUA доле. Он је увек црне боје, на аустријском издању из 1867 године (фино штампање и 50 солди грубо штампање) у солдима. Други типови поштанских жигова у боји црној, плавој и љубичастој налазе се на доцнијим издањима.

ЗАКЉУЧАК

За 42 године филателистичке историје свега је 127 поштанских марака било издато у Црној Гори, земљи која од 1916 године не издаје марке, 49 марака од њих чине 4 пригодне серије, од којих су 3, са многобројним особеностима, биле су сумњиво потребне. Без обзира на то, Црна Гора има чисту савест у погледу продукције марака, и, у поређењу са правим оргијама које су неке земље дозволиле у свом до-

мену у току последњих 30 година, Црна Гора би могла да се сматра за честиту земљу са филателистичког гледишта. Ово добро име је на несрећу потамнело због продаје великих преосталих залиха, о којима смо већ говорили, и то издања стављених ван течаја заједно са ондашњим, савременим, поштанским жиговима, који су дошли у руке једног трговца, који је и сувише злоупотребио ове аутентичне жигове, да би на један безочан начин извршио антидатирана жигосања, упропашћујући тако филателистички реноме ове мале земље. Упоређен са садашњим стандардом филателистичког држања различитих земаља, „злочин“ Црне Горе изгледа ипак безазлен и не вређа ни мало скупљача. Црна Гора је искусила филателистичку казну кроз непопуларност, на коју су је скупљачи осудили. Али, по нашем мишљењу, била је довољно кажњена, те ова мала земља заслужује да се поново уброји у области, које скупљачи нарочито траже. Данас се могу марке Црне Горе куповати по релативно приступачним ценама. Немогућно је пак створити збирку Црне Горе, што захтева десетине хиљада долара. Залихе материјала неких вредности су врло ограничене, и доста је тешко да се прибаве стари омоти и, чак и од доцнијих издања, извесне вредности са аутентичним жиговима. Скупљач-истраживач је у стању да састави уз релативно мале трошкове високо-специјализовану збирку Црне Горе, која може не само да му прибави сваку сатисфакцију, него исто тако и да побуди пажњу других скупљача. Једна специјализована збирка Црне Горе, чак и скромна, биће привлачан објект свake локалне изложбе. Кад се буде остварило, на један општи начин, ово што смо ми овде изложили, Црна Гора би поново постала популарна земља, а то она с правом и заслужује.

Др. Стјепан Мецгер

Филателистички хоризонти

(Наставак са 93 стране)

Па који су узроци томе? Зашто наша данашња филателија нема потребне предуслове, који би јој отворили свјетско обзорје? Навешћу само неколико. Зашто у знаственим и естетским саставцима из синтетичке филателије немамо потпуне документације? Зато што доброга дијела таковога материјала нема код нас, ни у трговини ни у размјени. Зашто се систематска филателија развија све већма у регионалним границама? Па у данашњим приликама, где је

број марака у свету досегао висину око 120.000, постало је универзално сабирање целог света, за појединце, уопће немогуће, и оно је данас напвштено, јер захтијева толико радног времена и толико средстава, колико нико више нема. Зато сабирачи све већма сужавају своје филателистичко поље рада, али је комплетност и ту данас недостижна, јер набавке потребних иностраних марака, нарочито прекоморских, наилази на велике потешкоће и запреке. А, најпо-

сле, за филателистичку пропедевтику, за опће, основне, поучне, почетничке збирке нико се не брине, нити се на њих уопће мисли. Данашња филателија, с једне стране, управо тражи свјетске видике у својим знанственим и естетским синтезама, а, с друге стране, како видимо, све јој то стоји директно на путу и не да јој да проширава своје обзоре. Ту је кључни чвор нашег актуелног проблема.

Јесу ли те супротности критичне? Мора ли ради њих данашња филателија да застане, назадује или, шта више, да и пропадне? Такве црне слутње и страховања износе се онде и код нас. Али, зашто би то морало одмах тако да буде? Зар нема могућности да савременој филателији отворимо свјетске видике, за којима она по унутрашњем закону свога развоја нужно тежи? Зар не можемо те супротности да отклонимо и разрешимо кључни чвор? Ја мислим не само да можемо, него и да морамо, па ћу, ево, покушати показати где видим стазе, које воде напријед.

Шта да урадимо, да филателија данас изврши у потпуности свој културни и просвјетни задатак? Савремени филателисти, којима је ближа знаност и умјетност, знајући ће нове начине рада, да би придонијели нешто ново и позитивно култури, просвјети и самој филателији. Њима је већ данас очито, да данашње марке, као документа своје врсте о слободним народима свијета, траже озбиљнију, дубљу, специјалну садржајну, знанствену и естетску обраду, као и то, да је управо у томе конструктивни задатак савремене филателије. Они ће прокрчити пут таквој синтетичкој филателији својим специјалним истраживањима марака модерним методама рада знаности и естетике.

Пошто таквих стручних радника имамо мало, највиши филателистички форуми ће, интуитивно, плански организовати такав рад и створити радне екипе или засебна друштва за знанствену и естетску обраду савремених марака. Ова естетика уметничко-историска, географска, историска, етнографска, природословна, национално-економска, лингвистичка, техничка, културно-историска, социолошка и друга истраживања марака даће нам нову филателистичку литературу и донијети нове савремене, документарне, знанствене и умјетничке збирке.

Ради упознавања и филателиста, и ширих слојева, са овим новим позитивним, синтетичким правцем савремене филателије изложимо на изложбама такве радове на једном мјесту засебно, као једну заокружenu цјелину, да би на тај начин дали јединствену слику, омогућили директан поглед у тековине најновије знанствене и

естетске филателије, да би се тако истакло њено значење.

У савременом филателистичком раду отрешћемо се наслеђене оптерећености, коју нам је напратила стара филателија још из времена од пре педесет и више година, а која многе међу нама још и данас дави попут море. Између осталог, тако ћемо се у првом реду ослободити из душевне паучине илузорног императива комплетности, који још увијек појединце обмањује попут неке уклете утваре или фатаморгана. Увидећемо да је комплетност данас утопија и нећемо допустити, да нас она залуђује, јер иначе не можемо напријед.

Преболевши ту фиксну идеју, решићемо планским заједничким радом питање универзалне, систематске, хронолошке збирке, која је, без сумње, ипак бољи предуслов за извршење културних и просвјетних задатака савремене филателије него ли илустровани каталози марака сами. Ако данас имамо на свијету, рецимо, око стотину слободних држава и око стотину колонија, имаћемо скоро и око две стотине подружница, или барем толико свјесних и конструктивних филателиста, који ће бити приправни за планску и колективну сарадњу и преузети — поред својих индивидуалних радова и праваца, — макар сваки само још по једну од две стотине претпостављених сабирачких области, а према јединственом координационом плану филателистичке заједнице, те ћемо онда бар на изложбама, према данашњим могућностима, видети такву заједничку опћу систематску хронолошку збирку.

Да бисмо чак и омладинцу и почетнику дали шири поглед у свијет, у духу културних и просвјетних циљева савремене филателије, постараћемо се за филателистичку пропедевтику и пружити им, поред осигураних наших издања, намјесто разних отпадака, планске знанствене и естетске изборе марака цијелога свијета; на пр. изборе по једне марке из сваке слободне државе у свијету, или по једне марке из сваке колоније, уз додатак ма како мале географске карте цијелога свијета; или на пр. саставе од једне илустроване марке за сваку поједину историску епоху, грађевински стил, књижевну струју, развојну фазу умјетности, технике или слично, уз приложену малу прегледну таблицу.

Када се схвати велики међународни значај данашње знанствене и умјетничке филателије, наћи ће се и решење, које ће омогућити потребно међународно колање и филателистичку размјену марака у свијету, какву тражи културна и просвјетна мисија савремене филателије.

И најзад, једном ће сви народи, и при издавању марака, увидети да је истинска, битна, непролазна, историска, национална и интернационална вриједност савремене

марке само она њена дубља документарна, знанствена и умјетничка вриједност. Оцијениће да она данас, на свој нарочити начин, цијелом свијету открива, шта који народ вриједи, шта му је најмилије, зашта се бори, шта ствара и шта га чини оним што је-сте. Увидеће да њој отвара пут широм свијета само њен садржај и лепота лика и израде, а све друго да је само спутава. То сазнање ослободиће онда савремену марку из свих спона, које стоје на путу културној и просвјетној функцији сваке националне савремене марке, код куће, као и у свијету, јер је данас у томе највиши интерес сваког народа у кругу слободних, независних и равноправних народа свијета.

Ја сам, ето, покушао показати неколико стаза, на којима нам се отварају свјетски

видици. На тим путевима видим и ведру слику будућности филателије. Други ће, надам се, показати још и боље такве стазе. Кад-тад њима ћемо поћи, а можемо повести и друге. Или можда неко мисли да ми увијек само треба да чекамо, да нам, као недораслима, тек иностранство показује пут? Међутим, природно је, да ће се и најшири свјетски филателистички хоризонт увијек друкчије видети из разних средина, држава и дијелова свијета, већ према томе из којег средишта гледамо у свијет. Властита држава биће увијек у центру пажње, и те кругове филателистичких хоризоната и погледа у свијет, могуће је узајамно надопунити само на међународним или свјетским изложбама.

Крај

Инж. А. Петровић

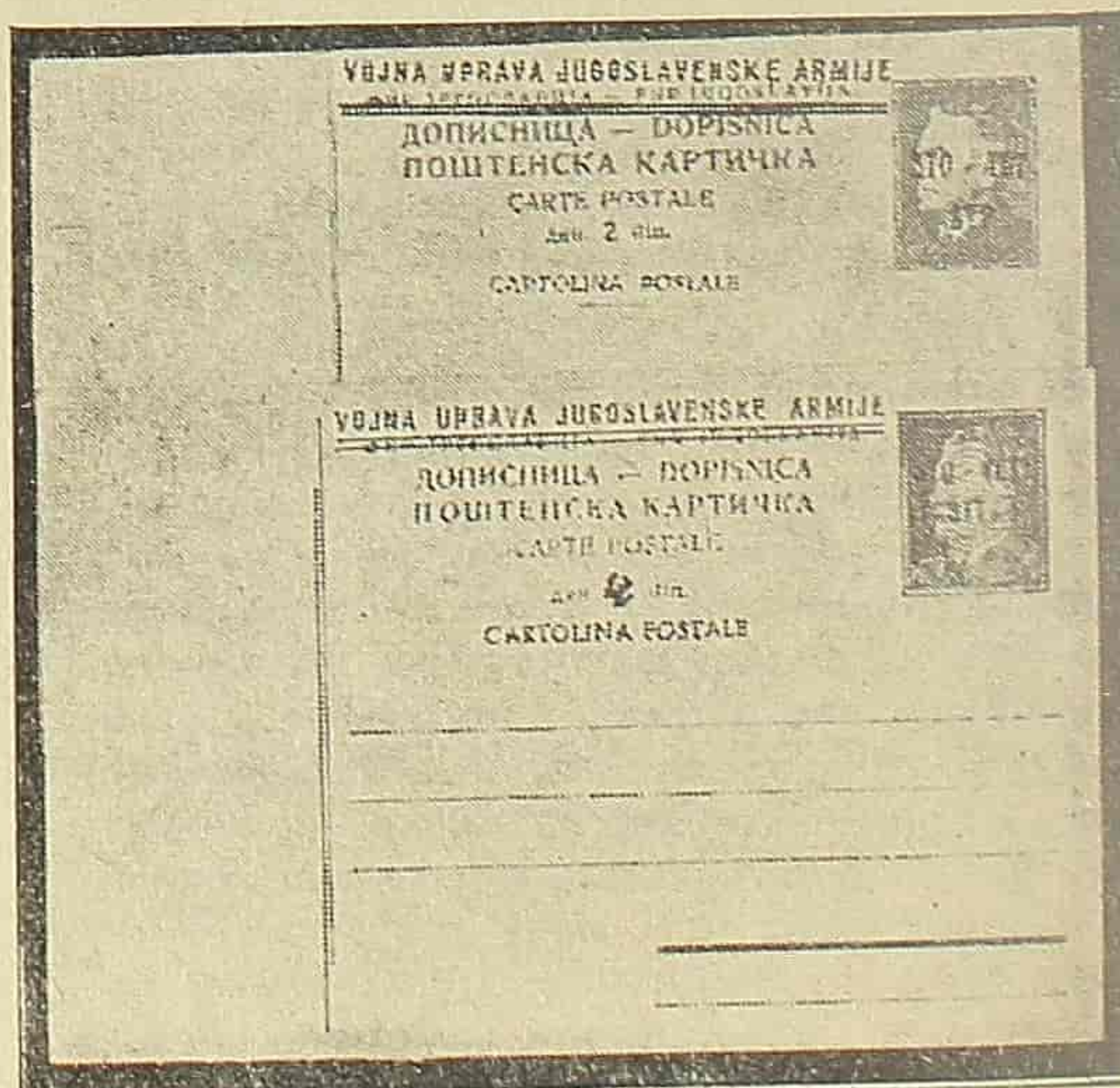
Целине Слободне територије Трста под војном управом Ј. Н. А.

У броју 12/51 „Филателисте“ Бран. Новаковић приказао је дописнице Слободне територије Трста — од почетка издавања, па закључно са бр. 7. Међутим, изгледа, баш у то време када је објављен тај чланак, пуштене су у течај нове провизорне дописнице: бр. 8 од 2 дин. и бр. 9 од 4/2 дин. О времену пуштања у течај ових дописница нисмо добили податке.

Бр. 8). Основна карта је иста као код броја 4) т. ј. са малом бројком „2“ у ознаци цене дописнице и са орнаментисаним оквиром Маршалове слике. Претисак је исти као код бр. 4), само је још назив државе „ФНР ЈУГОСЛАВИЈА — FNR JUGOSLAVIJA“ поништен двема дебљим паралелним линијама. И код ове дописнице, као и код свих ранијих, претисак је у реду изнад тих паралелних линија „VOJNA UPRAVA JUGOSLAVENSKE ARMIIJE“, а испод текста на талијанском језику „CARTOLINA POSTALE“ и овде је као и код свих осталих (од бр. 3 надаље) танка цртица. Претисак је црн; основни текст плав; папир је смеђасто-жут.

Бр. 9). И она је, као и све раније, израђена од југословенских дописница за унутрашњи саобраћај, које су сада у течају. Горњи ред натписа је и код ове поништен двема паралелним линијама, само знатно тањим него код броја 8); изнад њих је отштампан нов натпис са словима истог типа „VOJNA UPRAVA JUGOSLAVENSKE ARMIIJE“; дужина натписа је иста као код броја 8), само код речи „JUGOSLAVEN-

SKE“ слова су збијенија, те је сада њена дужина $37\frac{1}{2}$ мм. место раније дужине од 39 мм. Преко вредносне ознаке „2“ прештампано је „4“. Испод ње је и овде отштампано на талијанском језику „CARTO-

LINA POSTALE“ крупнијим словима него код дописнице бр. 8) (дужина натписа $34\frac{1}{2}$ мм. место раније од $32\frac{1}{2}$ мм.; висина слова је $2\frac{1}{4}$ мм., док је раније била непuna 2 мм.). Испод овог претиска нема завршне цртице. Преко слике Маршала Тита исти је претисак „STO-TLT/STT“, али је сада од

гротеск слова, док је раније био од антиква слова. — Има дописница са мање или више помереним претисцима према првобитном тексту на све стране, а интересантији су примерци, на којима је померање тако, да нова цена стоји испред старе у истом реду и, на летимичан поглед, изгледа као „42“. — Папир дописнице је сив; основни текст тамно-плаве боје; претисак црн.

*

Један пријатељ нашег листа доставио нам је разне особености на дописницама за С.Т.Т. ранијих издања:

Код бр. 1): са двојним претиском, са другим претиском помереним за $\frac{1}{4}$ мм. у десно, у истом реду са првим.

Код бр. 3): а) са изврнутим претиском; — б) са двојним изврнутим претиском, код кога је други померен наниже за $\frac{3}{4}$ мм.; — в) са косим претиском; — г) са јако укошеним претиском; — д) са негативним отиском претиска на задњој страни дописнице.

Код бр. 4): а) са косим претиском; — б) са вертикалним претиском (одозго наниже); — в) са изврнутим претиском на задњој страни.

Код бр. 6): а) са изврнутим претиском; — б) са непотпуним претиском — без слова „НА“ у речи „VOJNA“; — г) са двојним претиском у истом реду, са померањем од 10 мм. и још са једним изврнутим претиском, — дакле, са три претиска; — д) исто као под г) само што је код двојног претиска други укошен према првом за 9 мм. на десној страни и померен за $8\frac{1}{2}$ мм. улево; — ђ) са изврнутим претиском на доњој половини адресне стране — поред правилно отштампаног претиска; — е) са косим претиском; — ж) са двојним претиском; од њих је један померен надесно за 2 мм. и десним крајем наниже за 4 мм.

*

У Новаковићевом чланку у броју 12/51 погрешно је отштампана реч у претиску „JUGOSLOVENSKE“, а треба да буде „JUGOSLAVENSKE“.

Инж. Роман Петровић

Пропаганда или шпекулација

Овај чланак намењен је у првом реду онима, који дижу повику на организоване филателисте да су шпекуланти и да по сваку цену желе да на маркама зараде, док потпуно занемарују прави смисао филателије. Весели ме, да на основу документованих података, побијем њихове наводе и да их упутим, где треба да траже и сузбијају шпекулацију, ради које су подигли повику.

Један од омиљених видова сакупљања марака је и сакупљање Коверата првог дана (First day cover). Првог дана изласка нове марке иста се налепи на специјалну пригодну коверту и жигоше пригодним жигом. На тај начин слика и текст коверте говоре често пута више него сама марка. Наши инострани партнери траже овакве коверте од нас; и до сада смо имали доста, чак и неколико успешних издања. Ове коверте треба да поклуче и као добро пропагандно средство.

Разне манифестације, скопчане су, свакако, с трошковима. Организатори таквих манифестација, као практични људи, трошкове подмирују приходима од издавања оваквих коверата, не водећи при томе рачуна да ли одређена, и то на око одређена, цена одговара правој и реалној вредности.

Планинарски савез Југославије, издао је прошле године пригодну коверту у спомен Међународног конгреса алпиниста. За-

иста похвалан пример! Но та успомена стајала је само 50 динара, док је укупна вредност налепљених марака у номинали износила 28 дин.

Предузеће „Југофилателија“ издало је, за Слет падобранаца на Бледу, прошле године пригодну коверту, са номиналом налепљених марака од 56 дин., која се продавала по Дин. 80.— Исто тако за емисију „Велике годишњице“ издата је пригодна коверта; номинала марака 42.— динара, а продајна цена коверте Дин. 65.—

Последње издање Југословенског аеро-транспорта ЈАТ-а за први лет Београд—Париз, однело је премију у погледу претеране продајне цене. Сигурно је, да се сваки наш грађанин радује постигнутим успесима ЈАТ-а и да жели да ово предузеће још више узапредује у својим успесима. — ЈАТ је за ову прилику штампао специјалне пригодне коверте, на које се налепило редовних авионских марака за 38 динара, које су биле поништаване пригодним жигом у Београду, затим су авионом пребачене до Париза, на полеђини жигосане долазећим жигом Париза, па су враћене у Београд, где су се продавале — свега за 90 динара комад.

Посматрајући ову коверту, која је у техничком погледу врло успела, поставља се питање, чиме је толико повећана вредност. Знамо да редовна франкатура износи 38 ди-

нара, а ако се пошиљка не уручи насловнику, није потребно вршити ново франкирање, већ се пошиљка са старом (ранијом) франкатуром враћа пошиљаоцу. Можда је разлика у цени у „манипулативним“ трошковима! А било би интересно знати у чему се они састоје?!

Сматрам да је у овом случају ЈАТ учинио погрешку. Поред малог броја издатих коверата, са високом продајном ценом изабрано је незгодно средство масовне пропаганде. Многи филателисте на тај начин нису у могућности да набаве ове коверте, а многи не могу за више комада за размену одвојити велике износе. ЈАТ би у сваком случају постигао повољније резултате, да је штампао већи број коверата и зарачунао само стварне трошкове, јер би на тај начин, филателисте својом разменом учинили оно што ЈАТ није учинио — да пригодне коверте пошаље у најудаљеније крајеве света, где се, можда, о ЈАТ-у и његовим досадашњим успесима и не зна, и тек би се по овим ковертима са њим упознали.

На крају се поставља питање, да ли је правилно да свака организација, предузеће или установа, по својој вољи прави овакве

коверте и, не обзирући се на постизавање пропагандне сврхе, набијањем цена долази до неоправданих зарада — на рачун филателиста. Познат је један од закључака филателистичког саветовања у Главној дирекцији пошта, по коме право пропаганде наших марака издавањем пригодних коверата и карт-максимума, има Савез филателиста Југославије, који је једини позван да заступа интересе наше филателије у сарадњи са републичким филателистичким савезима и заинтересованима. Требало би стога скренути пажњу издавачима или онима који намеравају да издају коверте на ову околност, да се не догоди, да и у будуће за мале номинале плаћамо високе продајне цене.

И борећи се против шпекулације увиђа се да се она јавља у разним видовима. Један вид су, у очима неких, — само филателисте. Други један вид је изнет у овом чланку, па зато они, којима борба против шпекулације заиста лежи на срцу, треба да се боре и против оваквог штетног шпекулативног начина популаризације наше филателије.

Sergije Manželej

Kritika 8 i 9 sveske „Priručnika maraka jugoslovenskih zemalja“

(Nastavak sa 97 strane)

Kao veća greška ima se smatrati katalogizacija zupčanja maraka 1937 g. u čast Balkanskog sporazuma (br. 200—201), odnosno ispravka te katalogizacije na str. 338 u 9 svesci. U stvari, katalogizacija zupčanja ovog izdanja na str. 290 je potpuno ispravna, ako se izvodi u polovinama jedinice po zubomeru. Ako se želi oznaka u četvrtinama, to umesto 11 treba svuda staviti $10\frac{3}{4}$, kao što je to urađeno u katalogu Jugofilatelije. Međutim, Priručnik na str. 338, u dva navrata, isto zupčanje beleži svako po dva puta i to: kao $10\frac{3}{4}$ i 11, i ako $10\frac{3}{4}:11\frac{1}{2}$ i $11:11\frac{1}{2}$, čime je dobiveno više vrsti zupčanja no što ona stvarno postoje. Što se tiče zupčanja $12\frac{1}{2}:11\frac{1}{2}$ navedenog kod vrednosti od 4 din., koje nije poznato nikome u Beogradu, može se požaliti što Priručnik ne pruža bliža obaveštenja o ovoj varijanti.

Zupčanje $10\frac{3}{4}:11\frac{1}{2}:12\frac{1}{2}:11\frac{1}{2}$, navedeno kod vrednosti od 4 d. na str. 388, svakako ne spada u normalna zupčanja, nego u nenormalna mešovita zupčanja, kada samo jedna strana marke dobije neko slučajno linjsko zupčanje. Ako se ova oznaka dešifrira po prin-

cipu Senfovog kataloga, ova bi varijanta bila marka zupčana gore $10\frac{3}{4}$, dole $12\frac{1}{2}$, a levo i desno $11\frac{1}{2}$. Takva varijanta može da potiče iz tabaka zupčanog $10\frac{3}{4}:11\frac{1}{2}$, kod koga je donji red maraka dobio slučajno zupčanje $12\frac{1}{2}$ ili pak iz tabaka zupčanog $12\frac{1}{2}:11\frac{1}{2}$ kod koga je gornji red dobio slučajno zupčanje $10\frac{3}{4}$. Šteta je da Priručnik ne pruža o tome nikakve bliže podatke.

Mogu još da dodam da marka od 4 d. (br. 201) postoji u dve varijante slučajnog mešovitog zupčanja koje Priručnik ne navodi: 1) Sa tri strane $10\frac{3}{4}$, desna strana $11\frac{1}{2}$, i 2) sa tri strane $10\frac{3}{4}$, a donja strana $11\frac{1}{2}$. Obe ove varijante potiču iz tabaka zupčanog $10\frac{3}{4}$.

Nerazumljiva je primedba Priručnika na str. 337 (sv. 9) s pozivom na katalog Jugofilatelije, da marka br. 194 od 3 din., izdanja u čast Male Antante, postoji i sa zupčanjem $12\frac{1}{2}$, jer je ovo zupčanje već navedeno na str. 283 sveske 8 Priručnika, i ako nije naznačeno da je ono poznato samo kod vrednosti od 3 d. Međutim, kod ovog izdanja nije nam uopšte poznato zupčanje $11\frac{1}{2}$, ni

11¹/₂:12¹/₂, niti zupčanje 12¹/₂ kod vrednosti od 4 d.n. Poželjno je da Uredništvo Priručnika proveriti ove podatke.

Polupuno je tačan navod Priručnika na str. 337 sveske 9 s pozivom na str. 205 sveske 8, da su mi nepoznate vrednosti od 0.25 i 1 din. sa crnim okvirom zupčane 9, koje postoji kod vrednosti od 1,50 d. Ali, isto tako nije mi poznato ni postojanje mešovitog zupčanja sa tri strane 12¹/₂, leve 9, kod vrednosti od 3 d., i sa 3 strane 12¹/₂, desno 9 kod vrednosti od 0.25 din., koje Priručnik navodi na str. 205. I ovi podaci Priručnika iziskuju proveru.

Osim toga, bili bismo zahvalni Uredništvu Priručnika, ako bi moglo pružiti bliža obaveštenja i o sledećim zupčanjima, navedenim u Priručniku: 1) o zupčanju 12¹/₂ kod svih vrednosti Balkanskih igara (br. 214—217, str. 307, sv. 8 i str. 338, sv. 9) i 2) o zupčanju 11¹/₂ kod vrednosti 1.50+1.50 din. izdanja zv. »velika deca« (br. 228, str. 319, sv. 8 i str. 339, sv. 9).

Kod izdanja iz 1941 g. povodom Filatelističke izložbe u Zagrebu (br. 287—288) navedeno je na str. 75, sv. 9, da »normalno nisu rubovi malih araka prozupčani, no nalazimo takve, koji su na desnom rubu, skroz prozupčani.« Nije dato objašnjenje ovoj pojavi, koja je od većeg interesa, jer u ovom slučaju imamo malo tabaka, skroz zupčane češljasto, bez upotrebe liničkog zupčanja.

U glavi opisa maraka vazduhoplovne pošte br. 7—16 (str. 103, sv. 9) pogrešno je navedeno da sa zupčanjem 11¹/₂:12¹/₂ postoje i vrednosti od 40 i 50 din. U isto vreme nema ni reči o liničkom zupčanju 11¹/₂, koje postoji kod svih vrednosti ovog izdanja, pri čemu kod 50 din. u originalnom tisku, dok kod svih ostalih vrednosti u novotisku, štampanom za vreme rata. Pojedine vrednosti u ovom zupčanju bile su poznate još 1944 g. Ovi podaci dovode do zaključka, da kod obrade zupčanja maraka vazduhoplovne pošte br. 7—16, treba uporedno obraditi zupčanje originalnog tiska i novotiska. Zupčanje 11¹/₂:12¹/₂ je retko u originalnom izdanju kod vrednosti od 20 i 30 d., naročito kod neponištenih maraka, dok kod novotiska ovo zupčanje, kod vrednosti od 20 din., je najobičnije. Međutim, u Priručniku nema ni reči o vrsti zupčanja novotiska.

Kod porto maraka br. 33—37 u poglavlju »Osobine zupčanja« (str. 164) navedena su samo slučajna mešovita zupčanja, dok postojeća normalna zupčanja navedena su kod »Osobina papira« (str. 165).

U pogledu katalogizacije zupčanja treba: 1) uvek odvajati normalna zupčanja od slučajnih mešovitih zupčanja, a u uvodu dati objašnjenja o ovom zupčanju; 2) sva podatka o zupčanju o papiru i drugim normalnim varijantama), svrstati u naročitu tabelu, koja mora da obuhvati sve podatke za pravilnu katalogizaciju odnosnog izdanja (o čemu je već bilo reči ranije); 3) navesti cene za sve postojeće varijante, — što nije urađeno u Priručniku, a što je naročito potrebno, na primer, kod maraka u čast Balkanskog sporazu-

ma (br. 200—201), kod maraka vazduhoplovne pošte br. 7—16, i portomaraka br. 12—20 i 33—37.

Kod češljastog zupčanja, kada perforacija svakog radnog hoda češlja nije usklađena s prethodnim, i u vezi s tim nastaju nenormalno široki zupci (izdanje Jadranske straže br. 237—240) ili suviše uski, čak i okrnjeni (izdanje Soko Sarajevo (br. 143—145), ovakvu pojavu uvek pribeležiti i objasniti (Takvih slučajeva ima i kod maraka FNRJ).

PAPIR. Jedna od najinteresantnijih vrsta papira, na kome su štampane naše marke, svakako je zaštićeni papir. Prvi put je on bio upotrebljen kod kasnijih štamparskih naklada maraka izdanja 1926 g. Na ovom papiru je štampan veći deo maraka stare Jugoslavije, sve mrke Srbije pod okupacijom i mnoge marke FNRJ, zaključno sa markom vazduhoplovne pošte od 150 d. izdatom u spomen proslava desetogodišnjice Jugoslovenske Narodne Armije. Nepravilna obrada zaštićenog papira u 8 svesci Priručnika dala mi je potstrek da napišem članak »Zaštićeni papir kod maraka Jugoslavije« objavljen u br. 8/50 »Filateliste«, sa ispravkama na str. 318 u br. 10/50, u kome sam, pored ostalog izložio i neke nepravilnosti u obradi ovog papira navedena u sv. 8 Priručnika. Svakako je za žaljenje da se o tome nije vodilo računa ni u sv. 9 Priručnika, kao i u »Ispravkama i dopunama«.

Objašnjenje zaštićenog papira, dato na str. 76 (sv. 8), svakako je nedovoljno, uzimajući u obzir da je Priručnik delo trajne vrednosti. Nije objašnjeno da zaštićeni papir postoji u dve vrste: a) dvostrano zaštićeni papir, kod koga se zaštitna zrnca primećuju sa obe strane. Ovaj papir nikad nije kredast i bio je prvi u upotrebi; b) jednostrano zaštićeni papir, kod koga se zaštitna zrnca nalaze samo na jednoj strani. Ovaj papir je uvek kredast, a zaštitna zrnca nalaze se na kredastoj strani papira.

Objašnjenje zaštićenog papira i njegove vrste trebalo bi dati u »Uvodu«, o čemu je već ranije bilo reči.

Kod opisivanja pojedinih izdanja u Priručniku postoje sledeće netačnosti i greške u pogledu papira: 1) Kod vrlo tankog papira, poznatog kod maraka od 0.25, 0.50 i 1.50 d. bez crnog okvira (br. 97u, 98u i 101u — str. 119—120, sv. 8) nije navedeno da je i taj papir zaštićen. — 2) Kod izdanja 1933 g. sa pretiskom »Jugoslavija« (br. 125—139) nema ni reči o papiru, dok u stvari, sve te marke, osim vrednosti od 2 i 8 din. poznatih samo na običnom papiru, postoje samo na zaštićenom papiru, i vrednosti od 30 d., koja postoji na običnom i na zaštićenom papiru. — 3) Franko marke iz 1935 g. (br. 160—174), su na kredastom zaštićenom papiru, dok vrednosti od 0.25 i 0.50 postoje pored toga još i na debljem, sivkastom papiru, koji nije zaštićen. — 4) Kod izdanja »Za zimsku pomoć« (br. 180—181), maraka izdatih povodom međunarodnih autotrika (br. 233—236) i dobrotvornog izdanja »PTT—Beograd (br. 260—264)

pogrešno je navedeno da su štampane na zaštićenom papiru. — 5) Kod prvog izdanja maraka vazduhoplovne pošte (br. 1—5, str. 94) pogrešno je navedeno da samo vrednost od 3 d. postoji na zaštićenom papiru, dok su u stvari sve vrednosti ovog izdanja štampane na zaštićenom papiru, pri čemu je i vrlo tanki papir, poznat kod vrednosti od 3 d., takođe zaštićen.

Kod maraka izdanja 1950 g. za zaštitu dece (br. 270—273) i kod doplatne marke br. 4, koje su na zaštićenom papiru, nije navedeno da je taj papir u isto vreme i kredast. Međutim, u francuskom tekstu, kod maraka br. 270—273 to je navedeno (str. 43).

Kod dobrotvornog izdanja u korist Jadranske straže (br. 237—240), uopšte nije navede-

na vrsta papira. U stvari, taj papir nije zaštićen.

Kod izdanja 1941 g., povodom II filateliističke izložbe u Zagrebu (br. 287—288), Priručnik navodi da su marke izrađene na »specijalnom papiru«. Takav izraz je suviše neodređen i može dovesti do zabune, jer se ne navode nikakve karakterne osobine tog papira. U stvari taj papir nije zaštićen.

Kod maraka br. 260—264 izdatih u koristi podizanja doma PTT službenika u Beogradu (str. 29), nije navedeno da je papir kredast, dok je u francuskom tekstu to navedeno (str. 32).

(Nastaviće se)

Ибро Харашлић

Сакупљање марака по мотивима из наших издања

У новије вријеме, — нешто пред други светски рат, за вријеме рата, а нарочито после њега, у сакупљање марака постепено се уводи један нов начин сакупљања, — сакупљање марака по мотивима. Ову појаву у филателији условили су многи узроци: велики број нових издања, сакупљање само нежигосаних марака код многих скупљача; до марака се врло тешко долазило, а у то вријеме нарочито се појављује и јача шпекулација са маркама. Ово све изискује велике издатке. Али, била би погрешна констатација, да су само напред наведене ствари нагнале сакупљаче марака да у филателији нађу још један правац. Сакупљање марака по мотивима и врло интересантан начин сакупљања марака, уређење збирки, а што је нарочито позитивно, омогућава широк и разноврстан избор тема и мотива у сакупљању. Слике на маркама, сврхе у које се издају поједине марке и издања постале су чиниоци, који су стварали ширину и многобројан избор тема мотивских збирки. Мотивске збирке су постале интересантне, популарне и, према томе, и тражене. Скупљање марака по мотивима нашло је велики број својих присталица у читавом свијету, па и у нашој земљи.

У вези са овим поставља се питање да ли појава сакупљања марака по мотивима доводи у питање опстанак досадашњег генералног сакупљања марака. Генерално сакупљање марака представља један начин и правац који има своје традиције, које саме за себе, без осталих позитивности генералног сабирања, претстављају чврсту основу

постојања и даљег развијања генералног и класичног начина сакупљања; оно има и своје сигурне присталице. Генерално и класично сабирање са појавом збирки по мотивима проширило је делокруг филателије; сада скупљач има већи избор праваца за стварање збирки. Досадашња пракса показује да број присталица овог или оног начина сакупљања зависи од могућности набавке потребног материјала за ту збирку, од интересантности коју збирка изазива код скупљача, те на крају, одређења сакупљача зависи у највећој мери од њега самога. Према томе, збирка по мотивима неће да потискује који од постојећих праваца у филателији, односно да присвајају присталице досадашњих начина сакупљања марака. Сваки начин сакупљања има своје особине, чари и љепоте, па, према томе, и своје присталице.

Када је ријеч о сакупљању марака по мотивима, хтео бих том приликом да се осврнем и на питање да ли наше марке могу да буду материјал за збирке по мотивима. Чињеница је да наше послужератне марке дају могућност свога укључења у збирке по мотивима. Разноврсност тема, догађаја и мноштво датума, за које су везани и која обрађују наша издања, дају могућности и, као таква претстављају врло добар материјал за своје укључење у поједине мотивске збирке, и не само то, него од наших марака могу се створити и засебне збирке по мотивима. Наша народна револуција и борба за изградњу социјализма претстављају најширу платформу за обраду по мотивима, — као издања која

претстављају или су везана за те историске догађаје наше прошлости и садашње стварности. Наша послеријатна издања обрађују нашу културну прошлост; путем наших марака преноси се истина о борби за ослобођење и о залагању младог покољења Југославије за стварање бољег и срећнијег живота наших народа — социјализма. Најновија издања наших марака обрађују тему социјалистичке изградње наше земље и извршења првог петогодишњег плана. Изнесено претставља само један део могућности, које дају наше марке за обраду кроз збирке мотива. Ове би биле само оне теме, које се могу обрадити искључиво нашим маркама. Не значи да се у нашим маркама не могу наћи још какви мотиви, и да већ сада такви и не постоје.

Овом приликом ја бих обрадио свега два мотива од неколико горе поменутих. Наиме, ради се о мотивима: „Оружана борба против окупатора и домаћих издајника и Народна револуција народа Југославије“ и „Народна омладина Југославије у борби за изградњу социјализма“. Један и други мотив претстављају опширну тему, за чије састављање међу нашим издањима има прилично материјала (нарочито за први). Основу за један и други мотив претстављају марке, које су издате после Другог свјетског рата код нас.

За мотив „Оружана борба против окупатора и домаћих издајника и Народна револуција народа Југославије“ може се користити низ серија и појединачних примерака из наших издања. По мом мишљењу почетак овог мотива претстављала би наша привремена издања „Сплит“, „Загреб“, „Мостар“, „Цетиње“, „Љубљана“, „Марибор“ и „Мурска Собота“. Ово ради тога, што се кроз та издања на један начин манифестовало ослобођење наше земље, а тим самим и ударна снага наше Армије. Даље, у ову збирку ишла би издања „партизанских мотива“ без и са претиском ФНРЈ, пригодна марка поводом годишњице ослобођења Београда, „Дан Победи“, припојење Истре Југославији, петогодишњица одлука АВНОЈ-а у Јајцу, петогодишњица Македоније франко и авионска, Прохор Пчињски, десетогодишњица Устанка и ЈНА, те марке издате у част 27 марта и 27 априла. Ова тема би се могла проширити с маркама издања изашлих пригодно сазивања Уставотворне скупштине, затим пулским, ријечким и тршћанским издањем. Ради прегледности и што сликовитијег приказа овог мотива потребно је поћи срећењу материјала хронолошким редом и органском везом, тако да сав материјал претставља једну цјелину. Да би се постави марака употпунила, односно да би се оживело оно што ова мотивска збирка хоће и треба да претстави, треба је и текстовима употпунити. С обзиром да је са догађаји-

ма, које обрађује ова мотивска збирка, уско повезано име, дјеловање и борба наше партије и друга Тита, међу марке које долазе у обзир за ову збирку, могу се комбиновати марке издате пригодно одржавања V. конгреса КПЈ и марке са ликом друга Тита. Овако срећена мотивска збирка претставља једну цјелину вриједну по садржају и мотиву.

Други мотив, који желим да обрадим, је „Народна омладина Југославије у борби за изградњу социјализма“. И ако су за овај мотив до сада код нас издате свега три серије марака, то не значи да се ради тога неможе саставити и те како лијеп и филателистички вриједан примјерак мотивске збирке. За ову збирку поред серије омладинских пруга Брчко—Бановићи и Шамац—Сарајево, те серије Аутопут „Братство—Јединство“ могу се користити и остале могућности, које нам пружају градње ових објеката. При њиховој изградњи, као и на изградњи пруге Бањалука—Добој постојале су т. зв. радилишне и друге поште, које су користили градитељи ових објеката. Те поште су имале своје специјалне жигове, намењене за коришћење за вријеме док су радили ти објекти. Попуна збирке са овим специјалним жиговима у комплету у многоме би употпунило овај мотив. Свакако да велики допринос наше омладине не би био довољно истакнут и приказан само кроз марке и специјалне жигове; зато би се ово могло допунити комбинацијом текстуелних додатака статистичких и других података, којима би био истакнут, на пример, број наше и иностране омладине, која је учествовала на радовима, величина објеката изражена најречитијим цифрама и приказима, а не би било сувише, када би се донео цртеж трасе дотичних објеката. На овај начин би се употпунила ова збирка и претстављала би интересантан и лијеп примјерак мотивске збирке.

Ја сам овом приликом обрадио свега двије теме од мноштва, које би се могле саставити од наших марака без већих финансиских издатака; са уложеним трудом, вољом и умјешношћу може да се створи лијепа цјелина. Цјелина и прилично лако долажење до ње у мотивским збиркама је она предност, коју оне имају над осталим правцима и збиркама, које су заступљене у филателији.

Podružnicama i pretplatnicima!

Mole se svi koji nisu platili dužnu pretplatu
da nam odmah pošalju na naš tek. rač.
104-903317

Ферари и његова збирка

Неколико месеци по свршетку Првог светског рата, када се, после пуне четири године ратовања, био поново успоставио мир у свету, објавили су париски листови, у својим дневним и вечерњим издањима, ову необичну и интересантну notiцу: „Најпотпунија збирка марака на свету откривена је у Паризу. За сада је непознат сопственик ове велике колекције. Свако ко полаже право својине или наследства на ову збирку, има се одмах пријавити, итд. итд.“. Ова сензациона вест изазвала је огромно узбуђење и интересовање у филателистичким круговима на целом свету, јер се наслуђивало на чију се колекцију ово односило. И ускоро је мистерија око ове збирке потпуно била расветљена. Сопственик збирке, барон Филип Ла Ренотијер Де Ферари, умро је у току рата, 1917, у једној болници у Швајцарској, а после његове смрти на његову колекцију, као наследство, није нико полагао право. Како је Ферари био немачки поданик, који је дуго времена живео у Паризу, а више се није налазио међу живима, збирку су, према постојећим прописима, конфисковале француске власти. Филателистички стручњаци добили су одмах налог да изврше детаљан преглед огромне збирке. Приступило се послу. Преглед је трајао прилично дуго, а резултат је био преко сваког очекивања. Наиме, детаљном анализом утврђено је да колекција обухвата све марке издате од свих пошта у свету, почев од првог дана појаве поштанске марке т. ј. од 1840, па све до 1914 године, када је отпочео светски рат. По процени стручњака, колекција је вредела око 100 милиона франака! За овако велику и скупоцену генералну збирку марака до тада још нико није био чуо. И француска влада дошла је на идеју: Фераријеве марке треба распродати на аукцији, а добивени износ уписати у добро Немачкој на име репарација. Замисао је била спроведена у дело, аукција заказана преко светске штампе са потребном рекламом, тако да је, када је започела, Париз видео све најпознатије филателисте света, који су се надметали свакодневно за Фераријеве дивне марке. Поједини примерци, као Маурициус, енглески црни пени, Британска Гујана од једног цента, итд., достигли су под вештим аукционим чекићем фантастичне суме. Аукција је трајала равно пет година, а предвиђања стручњака су се обистинила. Аукцијом је достигнута сума од близу 100 милиона франака.

Јавност се заинтересовала за историјат постанка ове збирке, као и за личност са-

мога барона Ферарија, човека који је био у стању да прикупи све марке издате у одређеном раздобљу на свету. Ко је био тај човек? Како је успео да сакупи толике марке, када су само поједини примерци, по схватању просечног француског грађанина, стајали читав мали иметак!? И штампа је почела да објављује чланке о Ферарију, његовом животу и његовој збирци.

Барон Ферари, по народности Немац, читаву своју младост провео је у покретној столици, пошто су му ноге биле парализоване. Имао је свега 10 година, када се у њему изненада појавила љубав према маркама, да би се касније претворила у праву страст, коју је Ферари осећао за филателијом. Припадао је генералним скупљачима, то јест сакупљао је за своју збирку марке свих земаља, које су изишле почев од 1840 године, па све до најновијих издања и најразличитијих реткости. Финансиски је био добро обезбеђен, јер је већ врло рано наследио имање свога оца, а када му је касније умрла и мајка, постао је сопственик и многих милиона. Иако је болест утицала психички доста неповољно на овог младог човека, његов дух остао је ведар, и Ферари се оженио, а у старијим годинама излечио се и од своје парализе. Али на свету су за њега постојале само марке! Кад год је чуо да се негде продаје неки редак примерак, који није имао у својој огромној збирци, Ферари је ишао на пут и тако, у својој покретној столици, обишао у потрази за маркама целу земљину куглу.

Једна грчка стара марка одиграла је врло значајну улогу у животу овог великог филателисте. То се догодило овако. У тренутку, баш кад је Ферари, задубљен у своје албуме марака, хтео да стави у албум ову скупоцену грчку марку, јавили су му да је његова жена тога тренутка издахнула. Вест о смрти жене јако је узбудила Ферарија, тако да је једним грчевитим покретом руке нехотично уништио ретку марку, коју је држао међу прстима. Дубоки бол и тешка жалост, која је после ових догађаја притисла барона Ферарија, састојала се из туге за преминулом супругом и помисли да је скупоцену стару марку тако лудо уништио у тренутку узбуђења. Никад то није могао да заборави. Тада је избио Први светски рат, и Ферари је морао да бежи из Париза, да га не би интернирали као немачког поданика. Прве године у неутралној Швајцарској, али ове године претстављале су за њега муке, јер је био без своје збирке марака, која је

остала у Паризу. 1917 године био је смештен у један санаториум, где је пуким случајем дошао у додир са другим једним пацијентом, који је исто тако био филателиста. Када је овај показао Ферарију своју скромну аматерску збирку марака, барон Ферари се презриво смешио. Али ипак је лено и с потцењивањем почео да прегледа албум. И наједном је спазио ону исту грчку марку, коју је у узбуђењу упропастио и за којом је толико жудео. Упитао је: „Желео бих да купим ову марку. Шта тражите за њу?“ Одговор је гласио: „Нерадо про-

дајем марке из своје збирке, али како ми ова марка није потребна, јер не скупљам Грчку, цена нека буде, рецимо, 5 франака.“ Савладавши своје велико узбуђење, Ферари је пружио новац, узео марку и отишао у своју одају. Неколико тренутака после тога, болничарка је ушла у Фераријеву собу и затекла барона где лежи мртав на поду. Велико узбуђење од среће учинило је своје. У руци је држао стару марку, коју ни смрт овога пута није могла да му отме.

Kroz filatelistički svet

NOVI FILATELISTIČKI PRIRUČNIK

Svima starijim filatelistima poznat je Kolov priručnik poštanskih maraka. Prvi izdavač toga dela (Hand buch der Briefmarkenkunde) bio je Paul Kol iz Šemnica, koji je sa velikim požrtvovanjem isterao deset izdanja, a onda je morao da napusti svoje omiljeno delo. Trgovina maraka Siegel, koja se pojavila posle Prvog svetskog rata na filatelističkom horizontu, dođe do izdavačkih prava i odpoče sa Dr. Munkom, kao redaktorom, 11. izdanje u daleko većem opsegu nego do tada. Uskoro posle toga firma postade nesposobna za plaćanja i delo preuze »Društvo prijatelja Kolovog priručnika (Verein der Freunde des Kohl-Handbuchs e. V.«). U ovom izdanju ugledalo je svet pet svezaka (do Italije). Sa istupanjem Dr. Munka bilo je izdavanje obustavljeno. Posle višegodišnje pauze bi osnovano novo društvo (Verein des Handbuchs der Briefmarken kunde e. V.«, koje poveri Hansu F. Rodolfi sa izvesnim brojem poznatih filatelista — kao saradnicima i obradivačima pojedinih oblasti. U ovom izdanju je objavljeno 17 svezaka, koje su obuhvatile zemlje sa početnim slovima J do L. Rudolfijeva smrt i ratne prilike prekinule su dalje izdavanje. Novoosnovana radna zadruga »Neues Handbuch der Briefmarken kunde e. V.« ima nameru da dovrši delo. Sveske serije A počće sa zemljama, čija imena počinju sa M, a sveske serije B sa obradom Nemačke od 1925 g. Godišnje treba da budu izdane najmanje 4 sveske sa najmanje 96 strana sadržaja. Izdavanje stoji pod nadzorom i garancijom Saveza nemačkih filatelista. Pojedine sveske stjaće 7 fr., a u pretplati 5.80 fr. Adresa: Frankfurt am Main / Niederrod. Bruchfeldstr. 22.

SEBEKOVE PLOČE ZA MARKE NIKARAGUE UNIŠTENE

Direktor pošta Nikarague bio je u decembru prošle godine u Filadelfiji, da prisustvuje uništenju matrica i ploča, koje su se nalazile u »Security Bank Note Co.« i koje su pre-

50 godina upotrebljavane za izradu »Sebekovih izdanja« za nekoliko zemalja Centralne Amerike. Uništavanje je izvršeno pomoću električnih mlinskih kamenova i potvrđeno na dokumentima potpisanim od deseterice svedoka. Ploče su bile svojina Hamilton Banknote Co., koju je nedavno preuzela Security Bank Note Co. U svoje vreme naknadno prešampavanje Sebekovih izdanja bilo je vršeno pomoću ovih ploča. Sebek (Seebeck, 1857—1900) prešao je iz Nemačke u Nju-Jork i bio je, 1884 godine, sopstvenik Hamilton Co. On je besplatno štampao razna izdanja Ekvadora, Gvatemale, Nikarague i Salvadora, zadržavajući sebi pravo na prešampavanje emisija posle objave prestanka njihove važnosti.

JEDNO ŠVINDLERSKO IZDANJE

Otpravnik poslova poslanstva kraljevine Jemena u Vašingtonu piše da su izvesne stare marke kraljevine Jemena puštene u tečaj s pretiskom, koji znači »Poseta kod predsednika H. S. Trumana«. Primerke koje smo videli nudio je neki K. Fatulah. Moli da se primi k znanju da to nije uredno izdanje njegovo vlade i da je prešampavanje izvršeno u Nju-Jorku.

MARKA SA VEĆIM DOPLATKOM OD NJENE NOMINALNE VREDNOSTI

Uprava pošta u Argentini izdala je još u decembru 1951 jednu marku za vazd. poštu sa doplatkom u korist fonda Eve Peron. Nominalna vrednost te marke je 2.45 P., a doplatak 7.55 P., dakle tri put veći od naminale. Svakako da će ova marka biti osuđena od GIP-a, ali evo već toliko vremena prođe, a ta osuda još nije objavljena. Posle izvršene rasprodaje, nikakve preporuke neće imati stvarne vrednosti. Biće posle boja kopljem u trnje!

TURSKA MARKA SA NEGATIVNIM OTISKOM NA POLEDINI

Član SFS Bruno Belaj iz Obilićeva prikazao nam je jednu tursku franko-marku od 20

k. plavu sa Ataturovom slikom, koja je na svojoj poledini imala vrlo lep i potpuno jasan otisak cele slike.

FILATELISTIČKA IZLOŽBA U LUKSEMBURGU

Povodom proslave stogodišnjice poštanske marke u Luksemburgu će se održati od 24 maja do 4 juna međunarodna filatelistička izložba. To će biti druga međunarodna izložba u ovoj godini. — Izdata je i treća propagandna brošura za ovu izložbu — CENTILUX, sa lepim brojem interesantnih podataka. Između raznih izlagača visokog ranga iz celog sveta ističu se izložci engleske kraljice Jelisavete II i kardinala Špelmana. Program CENTILUX-a je vrlo brižljivo sastavljen, sa mnogim priredbama. — Specijalni let helikopterom sa poštom izvršiće se iz Luksemburga za Štrasburg 31 maja, a obratno 1 juna. — Biće puštena u tečaj dva spomen izdanja, — jedno za redovnu, drugo za vazdušnu poštu. Prvo će se sastojati iz 2 marke: od 2 i

4 fr., koje će biti oštampane naizmenično na istom specijalnom tabačicu, koji će biti sastavljen iz 16 parova maraka; na slici ovih maraka je predstavljena prva luksemburška marka od 10 c. sa likom velikog vojvode Viljema III; boja maraka: 2 fr. slika u crnoj, okvir u crnoj i zelenoj boji; 4 fr. slika u smeđoj, okvir u smeđoj i zelenoj boji; prodajna cena biće 26 fr. (=6 fr. za marke i 20 fr. ulaznica), ceo tabačić $16 \times 26 = 416$ fr. — Serija maraka za vazdušnu poštu sastoji se iz 5 vrednosti sa istim motivom, — sa slikama prve marke i sadanje marke iz redovnog izdanja sa velikom vojvotkinjom Šarlotom: 80 s. sivo-crna i crno-ljubičasta / zelena, 2.50 fr. sivo-crna i crno-ljubičasta / crvena, 4 fr. sivo-crna i crno-ljubičasta / plava, 8 fr. sivo-crna i crno-ljubičasta / smeđa i 10 fr. sivo-crna i crno-ljubičasta / sivo-smeđa; ove su marke štampane u tabačićima od 25 komada; prodajna cena ove serije je 45,30 fr. (=25.30 fr. za marke i 20 za ulaznicu).

Наше МАРКЕ

НОВЕ МАРКЕ

1) Главна дирекција пошта донела је решење Бр. 5444 од 29. IV. 1952 о пуштању у текај пригодних поштанских марака поводом прославе 60-годишњице рођења Маршала Тита. Ове ће се марке пустити у текај на Маршалов рођен-дан 25 маја. Серија ће се састојати од 3 вредности: 1) од 15 динара сепија, са уметничком сликом Маршала Тита; 2) од 28 динара црвена с портретом Маршаловим и 3) од 50 динара са сликом Маршаловог споменика у Кумровцу. Натписи ће бити у ћирилици и латиници.

2) Главна дирекција пошта донела је решење Бр. 5609 од 29. IV. 1952 о пуштању у течај једне пригодне поштанске марке поводом „Дечје недеље“. Марка ће бити црвене боје од 15 динара, са сликом детета у игри с лоптом, са натписом „ДЕЧЈА НЕДЕЉА 1952“. Биће пуштена у течај 1 јуна 1952.

Све ће се ове марке продавати по свима већим поштама до утрошка, а за франкирање поштанских пошиљака важиће неограничено време, односно до доношења решења о њиховом повлачењу из течаја.

ПРИГОДНЕ МАРКЕ ПОВОДОМ XV ОЛИМПИЈАДЕ

10. VII. 1952 пустиће се у течај серија пригодних поштанских марака поводом XV олимпијаде у Хелсинкију у Финској. Серија ће се састојати из 6 вредности: 1) од 5 дин. жуте и тамно-смеђе боје, са сликом гимнастичарке; — 2) од 10 дин. светло-смеђе и смеђе боје, са сликом лакоатлетичара; — 3) од 15 дин. светло-љубичасте и љубичасте боје, са сликом пливачице; — 4) од 28 дин. светло-црвене и тамно-смеђе боје, са сликом боксера; — 5) од 50 дин. зелене и тамно-зелене боје, са сликом кошаркашице; — 6) од 100 дин. светло-плаве и тамно-смеђе боје, са сликом фудбалера. Све ће марке носити олимпишки знак (пет повезаних кругова) и пригодан натпис „XV ОЛИМПИЈАДА 1952“, који ће бити наизменично на вредностима ћирилицом или латиницом. — Ове марке продаваће се на свим већим поштама до утрошка, а за франкирање поштанских пошиљака важиће неограничено време, односно до доношења решења о њиховом повлачењу из течаја. (Решење Главне дирекције п. т. т. од 6 маја 1952. Бр. 5752).

NOUVEAUX TIMBRES-POSTE COMMEMORATIFS

1) En date du 25 mai a. c. une série des timbres-poste commémoratifs sera mise en cours en l'honneur du 60e anniversaire de la naissance du Maréchal Tito. Cette série comprendra trois valeurs, à savoir: 1) de 15.— Din. sépia, reproduction d'une peinture de Maréchal Tito; — 2) de 28.— Din. brunrouge, reproduction d'un portrait de Maréchal; — 3) de 50.— Din. gris, reproduction du monument de Maréchal Tito érigé à Kumrovac.

2) A l'occasion de la »Semaine de l'Enfance« il sera mis en cours un timbre-poste de 15.— Din, rouge, dont le dessin représente un enfant jouant avec sa balle; l'inscription de circonstance: »Dečja nedelja 1952« (= »Semaine de l'Enfance«).

3) En date du 10 juin 1952 une série des timbres-poste commémoratifs à l'occasion de la XVe Olympiade à Helsinki sera mis en circulation. Cette série comprendra 6 valeurs, à savoir: 1) de 5.— Din., jaune et brun-foncé, (une gymnaste); — 2) de 10.— Din., brun-clair et brun, (coursier); — 3) de 15.— Din., violet-clair et violet, (nageuse); — de 28.— Din., rouge-clair et brun-foncé, (boxeur); — 5) de 50.— Din., vert et vert-foncé, (joueuse de basket-ball); — 6) de 100.— Din., bleu-clair et brun-foncé, (joueur de football). Tous ces timbres-poste seront marqués d'un signe olympique (5 cercles liés) et porteront une inscription de circonstance »XV olimpijada 1952« (= la »XVe Olympiade 1952«).

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА ФНРЈ

НЕПРАВИЛНОСТИ КОД ЗУПЧАЊА

Драгослав Ђукановић, члан подружнице „Врачар“ у Београду поднео нам је за приказ марке:

1) Франко-марку од 16 д. светло-плаву из трећег редовног издања „с партизанским мотивима“ (бр. 133), која је из првог вертикалног реда (с леве стране) у табаку;

— остала је с леве стране незупчана. Марка је употребљена у Славонској Рачи.

2) Пар марака из неодређеног хоризонталног реда од 1 д. светло-смеђа са претиском »FNR JUGOSLAVIJA« (бр. 254) на којима је средњи вертикални ред зубаца

померан тако да је празан међупростор остао непрозупчан, а прошао је са десне стране, поред самих слова у вертикалном реду FNRJ. Не види се на којој је пошти употребљена.

3) Марку од 3 динара јоргованасто-црвену са претиском ФНР/FNR (бр. 256) из првог вертикалног реда (с леве стране) у табаку, која је при зупчању била превијена, те су хоризонтални редови зубаца од превоја укошени на више; са леве стране је остала марка непрозупчана по ивичном рубу, већ је косо прозупчана преко слике почевши озго од слова „Ф“, а завршивши се у доњем левом углу слике. Марка је употребљена на пошти Титово Ужице.

НЕПРАВИЛАН ПРЕТИСАК НА МАРЦИ ЗА Б. и Х.

Драгослав Ђукановић из Београда приказао нам је једну марку од 40 куна (1 куну са претиском „Demokratska Federativna Jugoslavija“, издање за Босну и Херцеговину (бр. 40), на којој је притисак поме-

рен на десно толико, да је од десне вредносне бројке „40“ остало „4“ поред самих зубаца с десне стране, а „О“ се види поред зубаца с леве стране; место петокраке звезде види се једна мрља неправилног облика. По жигу се не може утврдити са које је поште.

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

БЕОГРАД. 15. V. 1952.

Главна дирекција пошта својим решењем Бр. 6173 од 15. V. 1952. одобрила је да се на пошти Београд 1 на дан 25 маја

1952, поводом прославе 60-годишњице рођења Маршала Тита, употребљава пригодан поштански жиг са непокретним датумом, који ће носити натпис „60-ГОДИШЊИЦА РОЂЕЊА МАРШАЛА ТИТА“.

СКОПЈЕ, 11—18 V. 1952.

Главна дирекција пошта својим решењем Бр. 5866 од 10. V. 1952. одобрила је, по тражењу Дирекције п. т. т. у Скопљу, да се за време „Недеље поште“ од 11—18 маја употребљава пригодни поштански жиг, који ће садржавати текст „НЕДЕЛА НА ПОШТИТЕ СКОПЈЕ 2“.

ЉУБЉАНА, 11—18. V. 1952.

Po odobrenju Glavne direkcije pošta Br. 4716, a po traženju Direkcije ptt. Ljubljana za vreme »Nedelje pošte« u NR Sloveniji upotrebljavaće se u Ljubljani prigodni poštanski žig sa tekstom »TEDEN POŠTE 1952 — LJUBLJANA 1« i sa pokretnim datumom.

ЗАГРЕБ, 11—18. V. 1952.

Po odobrenju Glavne direkcije pošta br. 5433, a po traženju Direkcije ptt. Zagreb upotrebljavaće se za vreme »Nedelje pošte« u NR Hrvatskoj prigodan poštanski žig od 11. do 18. V. 1952 na ptt izložbi u pošti Zagreb 2. Žig će biti sa tekstom »TJEDAN POŠTE — PTT IZLOŽBA ZAGREB«.

ПРИГОДНА КОВЕРТА ЗА ПРОСЛАВУ ШЕЗДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА МАРШАЛА ТИТА

Поводом прославе шездесетогодишњице рођења Маршала Тита, а у жељи да ова прослава добије што свечанији карактер и да се од стране филателиста обележи на видан и репрезентативан начин, Са-

— 25. маја биће код поште Београд 1 у употреби специјалан пригодни жиг.

Свака подружница и повереништво, који желе да обезбеде својим члановима потребан број пригодних коверата, треба да пошаљу на адресу Савеза филателиста Југославије (Београд, пошт. фах 207) своју поруџбину са назначењем колико коверата

вез филателиста Југославије издаје специјалне пригодне коверте за ову манифестацију. — Израда коверте поверена је нашем познатом уметнику Божидару Јакцу из Љубљане. Техничка израда је у „штихтиф-друку“, на најфинијем папиру. На овај значајни дан пустиће се у течај и серија пригодних марака, која је израђена у познатој швајцарској штампарији Courvoisier S. A.

ОДРЖАНА ЈЕ I. СМОТРА МАРАКА ПОДРУЖНИЦЕ СФС НОВИ САД

Подружница СФС у Новом Саду одржала је 11. даја о.г. у оквиру Недеље поште своју I. Смотру марака у великој сали поштанског дома. — Приликом ове смотре отштампани су пригодни коверти и блокови који су жигосани са посебним жигом у зеленој боји.

Смотра је била приређена у свега 33 витрина, али је ипак приређивачима успело да прикажу скоро сва подручја филателије почев од генералних збирки па до специјалног сакупљања. — Било је у лепом броју заступљено и тематских збирки, као и збирки целина и пригодних жигова. —

желе. Цена пригодне коверте је 115 динара. Протувредност уплаћује се општом уплатницом у корист тек рачуна СФЈ-а 103—9533037. — Приликом уплате вредности поруџбине доставити и износ потребан за препоручено слање пошиљке. На поруџбинама назначити тачну адресу, на коју ће се коверта за потребе поручиоца достављати.

Као најинтересантније изложке треба свакако истаћи изводе из прекоморске збирке Росмана Јосифа (Белгиски Конго и Јапан), збирку целина инг. Станко Јосипа, збирку пригодних жигова и коверата ФНРЈ Сабо Золтана. Било је веома лепих изложака генералних збирки: Панков Марка, Фишер Драгутина, Матовић Михајла, Субића Стевана, — а нарочито је био интересантан изложак др Хаџи Косте — тематска збирка Француске.

Ову смотру су посетили не само новосадски филателисти, већ у веома лепом броју и гости из Београда и унутршњости Војводине.

С обзиром да је преостао извештај број пригодних коверата и блокова, исти се могу поручити код Подружнице СФС — Нови Сад. — Цена коверту са марком од 2.— (привреда) црвене боје Дин. 15.— а пригодном малом табаку са марком од 1.— дин. (авионска) Дин. 10.— И коверат и мали арак су жигосани жигом зелене боје.

III РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА СФС У НИШУ

Скупштина је одржана 24. II. После отварања скупштине и усвајања дневног реда и избора радног претседништва, записничара и оверача записника, секретар подружнице Ж. Илић поднео је извештај о раду у 1951 години. Пошто благајнички извештај није био задовољавајући, а Надзорни одбор није поднео извештај, после дуже дискусије, решено је да се одреди анкетна комисија која ће испитати рад управног и надзорног одбора, па ако нађе да је рад одбора исправан, онда ће новоизабрана управа примити дужност, а ако није, онда да се сазове ванредна скупштина. Изабран је нов **Управни одбор**: Радомир Цветковић, Александар Ненадовић, Војислав Стојановић, Бранко Стојчић, Милентије Стојиљковић, Ранко Првуловић, Бранко Стојиљковић и Живота Илић. — **Надзорни одбор**: Никола Петровић, Александар Крстић и Сергеј Анишћенко. — Суд части: Игор Павлов, Мирко Радојевић и Инж. Обрадовић. За руководиоца за размену марака и за рад с омладином: Властимир Јовановић. — Скупштина је донела следеће закључке за рад у подружници: 1) Одржати смотру збирки свих чланова; 2) настојати да се у 1952 родини одржи изложба марака; 3) Захтевати од Савеза енергичнији став у добијању марака из Копра; 4) Нове марке издавати члановима од дана приспећа само за месец дана; 5) Извршити ревизију чланова и брисати све оне који не долазе на састанке бар једанпут месечно. Нове кључне марке давати лично на потпис; 6) Претплатити подружницу на београдски и загребачки часопис; 7) Сваки члан има обавезно долазити на састанке са свескама за размену марака; 8) Повећати упис нових чланова; 9) Предложити Савезу да се рок од 3 месеца по изласку нових марака скрати на месец дана; 10) Повећати локални аванс на 300 д.; 11) Саставити инвентар подружнице.

РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ СФС У СОМБОРУ

Скупштина је одржана 3. II. 1952 у „Црвеном кутићу“ Земљорадничке задруге у Сомбору. Претседник поздравља присутне, предлаже дневни ред, радно претседништво, записничаре и овераче записника;

предлог се прима и наставља рад по дневном реду. По прочитаном извештају о раду Управног одбора у 1951 години и благајничком извештају, надзорни одбор се похвално изразио о раду благајника, а Суд части да није имао никаквих писмених пријава за расправљање, па је настала дискусија о извештајима и раду Управе. Било је речи о укидању „кључ“ марке, о висини издања пригодних марака, о односима подружнице са СФС, о оснивању СФВ, о крађи коверата у подружници, о раду сомборске поште, о начину слања марака за иностране партнере и др. — По датој разрешници старој, изабрана је нова управа: **Управни одбор**: претседник Коста Бранков, п.-претс. Јакоб Лајош, секретар Јован Кристофоровић, зам. секр. Стипан Видаковић, благајник Фрања Качор, вођа омлад. секције Антун Видаковић, раздљивач марака Стјепан Витковић, књижничар Нандор Мајер, чланови: Марија Арадски, Србољуб Душанић. — **Надзорни одбор**: претседник Оливер Хорват, чланови: Ладислав Хофман и Барбара Боршић. — Суд части: претседник Карло Крист, чланови: Карло Мајер и Ладислав Ковач.

РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ СФС У КРАГУЈЕВЦУ

Одржана је 16. III. 1952. у малој сали синдикалног већа. Претседник подружнице отвара скупштину. По избору радног претседништва, записничара и оверача записника, предложен је и усвојен дневни ред, па је по њему настављен рад: поднесени су извештаји о раду Управног одбора, о финансиском пословању подружнице, Надзорног одбора и Суда части, па се прешло на дискусију; било је речи о немању локала за састанке, о малом броју чланства према величини вароши, о „кључ“ маркама, о немогућности набавке марака високих цена (као оне од 500) од многих чланова, а нарочито омладинаца и др. Прочитан је предлог кандидационе комисије за нову управу, па су изабрани: у **Управни одбор**: Јован Бакић, Богољуб Стефановић, Милољуб Милојевић, Боривој Костић и Предраг Лишковић; — у **Надзорни одбор**: Илија Пауновић, Петар Ћирић и Момчило Гавровић; — у **Суд части**: Драги Живковић, Александар Цветковић и Предраг Николић.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ У ПАНЧЕВУ

Годишња скупштина је одржана 6 марта 1952. По избору радног претседништва, записничара и оверача записника прочитан је извештај управе о раду у прошлој години, благајника и надзорног одбора. После живље дискусије о поднесеним извештајима донесени су закључци: о тромесечном убирању чланарине, о поступку са непреу-

зетим маркама по истеку три месеца, о измирењу дужног депозита до 15 априла и о овлашћењу управе за повећање чланарине. По датој разрешници старој управи с обзиром на њено примерно залагање и на досадашњи рад, понова је изабрана стара управа с малим изменама. По извршеном конституисању у **Управном одбору** је: претседник Предраг Милошевић, секретар Предраг Петровић, за деобу марака Тихомир Ђурић, за набавку марака Вукашин Алексијевић, за растурање штампе Стеван Алфелди, чланови: Тиберије Парчетић и Радован Полексић. — Надзорни одбор: Милета Андрејевић, Фрања Рупник и Бранко Ристић. — Суд части: Ранко Ракић, Јене Шебрле и Васа Ракић.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ „ЛОВРЕНЦ КОШИР“ У БЕОГРАДУ

Годишња скупштина ове подружнице одржана је 8 марта. На скупштини је присуствовало око једне трећине чланства; међу њима је примећен леп број омладинаца. Скупштини су присуствовали делегати СФЈ и СФС. Рад скупштине се одвијао тачно по предложеном и усвојеном дневном реду. По прочитаном исцрпном извештају о целокупној делатности подружнице у 1951 години није било очекиване дискусије, мада је било много проблема, о којима се баш на скупштини требало говорити. Врло је лепо примљен говор претседника СФЈ, који је претстављао једно мало предавање, а нарочито су запажени његови погледи на важност и улогу филателије и озбиљност бављења њоме. Пошто је дата разрешница старој управи, изабрана је нова: **Управни одбор**: претседник Борислав Мрђа и са задужењем уређивача друштвене збирке, потпретседник и библиотекар Инж. Леон Лебл, секретар Србољуб Милојевић, I благајник Ђорђе Панић са задужењем дистрибуције марака, II благајник Боривоје Бојовић задужен и за растурање штампе, руководилац омлад. секције Милан Алексић, руководилац друштвене евиденције Александар Никић и члан без посебног задужења Боровој Илић. — **Надзорни одбор**: претседник Милош Аритонович, чланови: Растислав Милојевић и Александар Стошић. — **Суд части**: претседник Милорад Јаношевић, чланови: Радмило Савић и Миливоје Нинковић.

Рад скупштине је завршен поделом награда заслужним члановима Управног одбора и омладинцима. Награђени су: Ђорђе Панић, благајник подружнице, Србољуб Петковић, члан Управног одбора, омладин-

ци: Миодраг Б. Мрђа, руководилац омл. секције, Предраг Црнковић и Миодраг Георгијевић. Награде су се састојале из разних комплетних серија наших марака, а прва награда је садржавала и један леп класер.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ПОДРУЖНИЦЕ СФС У СУБОТИЦИ

Скупштина је одржана 13. I. у просторијама подружнице. После отварања скупштине и избора радног претседништва, записничара и оверача записника и усвајање дневног реда прочитани су реферати о раду Управног одбора, благајнички извештај и извештај Надзорног одбора. По извештајима се развила дуга и плодна дискусија о раду подружнице и појединих чланова Управног одбора, о раду са СФС, о „Филателисти“, о оснивању посебног савеза за Војводину и др., а затим је дата разрешница старој управи, па је изабрана нова: **Управни одбор**: Људевит Л. Вујковић, Немања Попов, Ладислав Ишпановић, Инж. Фрањо Перчић, Ференц Хађмаши, Др. Андрија Старчевић, Ернест Вајс, Руменка Ромић, Милија Шебековић, Ференц Бујдошо и Ладислав Фишер. — **Надзорни одбор**: Др. Мирко Телч, Аница Хорвацки и Стеван Добо. — Суд части: Томо Христић, Др. Драгутин Ковач и Ладислав Секе.

Примљен је предлог да се ода писмено признање Богдан Ладиславу, Вајс Ернесту, Стипић Стипану и Вујковић Л. Људевиту за ревностан и марљив рад у току прошле године по њиховим задужењима у Управном одбору, а да се Леону Вајсу, најстаријем живом члану подружнице и пиониру филателије у Суботици, као и почасном члану додели диплома.

После тога донесени су закључци: 1) Развити прави филателистички рад у друштву, дух и етику чланства; 2) Завести и трајно одржавати стручна предавања и информације; 3) Нарочито пазити на одгој омладине; 4) Рашчистити финансиско стање подружнице: у пословању око продаје марака, у распродаји „Филателисте“ и у прикупљању и плаћању чланарине; 5) Решити питање оснивања филат. шалтера у Суботици; 6) Заступати становиште за оснивање савеза филателиста Војводине; 7) Предложити на скупштини СФС да „Југофилателија“ издаје своје месечне информације о ценама и да се исте штампају и у стручној штампи; 8) Задужити изабране делегате да ове закључке заступају на скупштини СФС и да у сваком погледу бране интересе подружнице.

**БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА
САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ
31 марта 1952**

АДА (повер.)	26	7	33
АПАТИН	56	15	71
Б. ПАЛАНКА (пов.)	8	6	14
БАЧКА ТОПОЛА	38	20	58
БЕЛА ЦРКВА	31	14	45
БЕОГРАД:			
„Е. ДЕРОКО“	246	39	285
„АВАЛА“	245	50	295
„САВА“	217	46	263
„ВРАЧАР“	255	73	328
„Л. КОШИР“	103	48	151
БЕЧЕЈ	16	12	28
БОГОЈЕВО	23	1	24
БОР	58	12	70
ВАЉЕВО	81	29	110
ВЕЛ. ПЛАНА (пов.)	7	—	7
ВРАЊЕ (повер.)	4	—	4
ВРБАС	26	11	37
ВРШАЦ	115	31	146
Д. МИЛАНОВАЦ (пов.)	5	—	5
ЖЕЛЕЗНИК (повер.)	5	—	5
ЗАЈЕЧАР	60	38	98
ЗЕМУН	76	33	109
ЗРЕЊАНИН	111	19	130
КИКИНДА	95	36	131
КРАГУЈЕВАЦ	43	14	57
КРУШЕВАЦ (повер.)	10	14	24
КУЛА	26	7	33
ЛАЗАРЕВАЦ (повер.)	7	6	13
ЛЕСКОВАЦ	63	10	73
МЛАДЕНОВАЦ (повер.)	13	3	16
НИШ	64	13	77
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	28	2	30
НОВИ САД	297	88	385
ОЦАЦИ	25	4	29
ПАНЧЕВО	53	10	63
ПИВНИЦЕ	23	4	27
ПИРОТ	24	6	30
ПОЖАРЕВАЦ	64	29	93
РАНКОВИЋЕВО (повер.)	5	2	7
РУМА (повер.)	10	7	17
САРАОРЦИ (повер.)	6	—	6
СВЕТОЗАРЕВО	38	17	55
СЕНТА	27	20	47
СЕЊСКИ РУДНИК (повер.)	5	—	5
СМЕДЕРЕВО	42	13	55
СОМБОР	67	21	88
СРЕМСКА МИТРОВИЦА	52	15	67
СТАНИШИЋ (повер.)	16	1	17
СУБОТИЦА	238	55	293
СУРДУЛИЦА	18	4	22
ТИТЕЛ (повер.)	10	1	11
ТИТОВО УЖИЦЕ	24	3	27
ТОПОЛА-ОПЛЕНАЦ (пов.)	8	—	8
ТОПЧИДЕР	68	3	71
ТРСЕНИК	22	1	23
ЋУПРИЈА (повер.)	17	5	22
ЦРВЕНКА	13	—	13
ЧАЧАК (повер.)	11	10	21
ШАБАЦ (повер.)	8	2	10
ШИД (повер.)	13	1	14
С В Е Г А :	3365	931	4296

ОГЛАСИ

Цене огласа:

Цела страна	2.000.— дин.
Пола стране	1.000.— дин.
Четвртина стране	500.— дин.
Осмина стране	250.— дин.
Шеснаестина стране	125.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу:
УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“. — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рачун код Нар. банке бр. 104—903317. Увек назначити зашта се новац шаље.

Мали огласи

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 65.— динара.

Т Р А Ж И М

грчке марке до 1911 године чисте и поништене, а касније само чисте. Тражим и грчке коверте с пригодним жиговима.

Теодор Баизос

Београд — Француска ул. 33

П А Ж Њ А

ФИЛАТЕЛИСТИ ВОЈВОДИНЕ

У Новом Саду је ових дана отворена продавница „Југофилателија“. Продавница се налази у центру града, а добро је снабдевена нашим и страним маркама и филателистичким прибором.

Прима у комисиону продају марке, филателистичку литературу и прибор. Врши и откуп марака сваке количине по повољним ценама.

„ЈУГОФИЛАТЕЛИЈА“

Предузеће за промет маркама
Продавница бр. 8

Нови Сад, Александра Ранковића 4